Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

№ 41 (20.009) • 1988 йил 18 февраль, пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми

МОСКВА, 17 февраль. (ТАСС). Бугун Москвада КПСС Марказий Комитетининг Пленуми очилди.

«Ўрта ва олий мактабни қайта қуриш қандай бораётганлиги ва уни амалга ошириш соҳасида партиянинг вазифалари тўғрисида» КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачев доклад қилди.

(Докладнинг баёни иккинчи ва учинчи саҳифаларда босилмоқда).

М. С. ГОРБАЧЕВ ЖЕФФРИ ХАУНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

16 февраль куни М. С. Горбачев Кремлда Буюк Британия ташқи ишлар ва ҳамдўстлик ишлари министри Ж. Хауни қабул қилди. Англия министрининг визити Совет Иттифоқида Ғарб билан сиёсий мулоқотнинг таркибий қисми деб ҳисобланмоқда. Совет — Британия мунтазам алоқалари бу мулоқотда муҳим ўрин олади. Бу алоқалар Европа жараёнида ва халқаро жараёнда ҳозирнинг ўзидаёқ катта роль ўйнади ва янада каттароқ роль ўйнаши мумкин.

Бироқ бу алоқалар ҳар сафар бизни олға силжитиши, мулоқот кучайиб, ҳеч қандай амалий қадамлар қўйилишини билдирмайдиган қуруқ иборалардан иборат бўлиб қолмаслиги муҳим эканини М. С. Горбачев уқтириб ўтди ва Ж. Хауунинг бу фикрига қўшилди.

Мулоқотни амалий равишда ривожлантириш дунёда рўй бераётган ўзгартишларни эътиборга олишни тақозо этади. Аниқ-равшан эришилган натижа сўзда баҳоланибгина қолмаслиги, бу натижа олға силжишни рағбатлантириш омили бўлиши керак.

Шу муносабат билан Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларда муайян силжишлар бўлганини эътироф қилиш билан бирга, Совет Иттифоқининг Европага ва бутун дунёга нисбатан «ўзгармас коммунистик» режалари хусусида эски сийқа гапларни яна рўкач қилавериш, уч йил мобайнида СССРнинг ташқи сиёсатида моҳият эътибори билан ҳеч нарса ўзгаргани йўқ, деган таассурот вужудга келтирилиши, ҳатто ошкора айтилиши мақбул эмас.

Биз очиқ-ойдин халқаро сиёсат ўтказяпмиз. Европа ишларига эса айниқса сезгирмиз. Шу боисдан ҳам фикримизни ҳамиша тўғри тушунишларини кўзлаб иш тутяпмиз. Шу сабабли, табиийки, мулоқотдошларимиз, шу жумладан Буюк Британия ҳам ўз мантиқи, ўз сиёсатининг маъноси бизга тушунарли тарзда иш тутишларига умид қиламиз. Йўқса ишончни вужудга келтириб бўлмайди.

Чамаси, Буюк Британия, худди Рейкьявикдан кейин бўлганидек яна хавф-хатар хусусида жар солиш ролини ўз зиммасига олган кўринади. Яна қачон денг? Қуролсизланиш масалаларига нисбатан дастлабки умид учқунлари пайдо бўлган бир пайтда. НАТО мамлакатларининг раҳбарлари ўртача ва камроқ масофали ракеталарига оид шартномани умуман маъқуллаш билан бирга, ўзларини гўё шу шартнома имзолангандан кейин Европадаги аҳвол ёмонлашгандек тутмоқдалар. «Ядро қуроли ёрдамида тийиб туриш» стратегияси шаънига яна айтила бошлаган ҳамду саналарни ҳам, «ўрнини тўлдириш» деб аталган режаларни ҳам, энг янги қурол-яроғни биргаликда ишлаб чиқариш устидаги турли-туман лойиҳалар, Франция — Ғарбий Германия ҳарбий яқинлашувини ва шу кабиларни ҳам бундан бошқача тарзда изоҳлаб бўлмайди.

Буюк Британия химиявий қуролни тақиқлаш тўғрисидаги конвенцияни тузишга совуқ назар билан қараётгани сезилиб турибди. Вена конференциясида мандат ишлаб чиқиш пайсалга солинмоқда, шу тариқа оддий қурол-яроғларни ва қуролли кучларни қисқартириш тўғрисидаги масалада «секинлик билан юриш» деб аталган ва умуман мақбул бўлган иборада унинг сўнгги қисмига урғу берилаётганлиги тўғрисидаги тахмин тасдиқланмоқда. М. С. Горбачев Совет Иттифоқининг, Варшава Шартномасидаги барча давлатларнинг музокаралар даврасига тўпланиб, бор гапни айтишга, ҳарбий қудратларни фақат мудофаа учун зарур даражага туширши мақсадида номутаносибликларни ва бошқа ҳар қандай муаммоларни бартараф этиш билан шуғулланишга астойдил тайёр эканликларини яна эслатди.

Янгича тафаккур баъзан интеллектуал машғулот деб гина тушунилмоқда. Аммо биз шу тафаккур асосида мутлақо аниқ-равшан чоратадбирларни кўра бошлаганимизда, ўзларини четга олиб, ҳамкорликдан бўйин товламоқдалар.

Мана шу бутун ноизчиллиқнинг сабабларидан бири шундан иборатки, Ғарбдаги сиёсатчиларнинг миясига бирон кимсага ҳужум қилишдан бошқа нарсани ўйламайдиган, фақат қурбон излайдиган «душман образи» ҳаддан ташқари чуқур ўрнашиб қолган, деди М. С. Горбачев. Совуқ уруш даврида вужудга келган даҳшатларни бас қилмоқ керак. Акс ҳолда «Европа хонадони»ни қуриш ва умуман халқаро муносабатларни нормал изга солиш жараёнлари оқсаб қолади.

Жаҳон замонга муносиб сиёсатга муҳтож. Биз айниқса Буюк Британия каби халқаро миқёсдаги сиёсий музокарадошлар билан иш олиб борганимизда мана шунга умид қиламиз.

Баъзи маҳаллий можаролар ҳақида гап борди.

Эрон—Ироқ уруши. Суҳбатдошлар БМТ Хавфсизлик Кенгаши доирасида 598-резолюцияни ишлаб чиқиш ва ҳамма учун муштарак бўлган мақсад — кескинликнинг мана шу хатарли манбаини чеклаш ва бутунлай тугатиш мақсади сари бундан буёнги ёндашувларни биргаликда излаш имконини берган ўзаро алоқаларнинг аҳамиятини таъкидладилар. Британия эътироф этилган компетентликка эга бўлган Жанубий Африка хусусида М. С. Горбачев можарога тортилган барча томонларнинг манфаатларини эътиборга оладиган, портлаш ва тартибсизлик чиқарилишига йўл қўймайдиган, аммо аапартеид режимига ҳомийлик қилмайдиган реал сиёсат юритилиши кераклигини айтди. Аммо бу масалада Британия ҳозирча ҳатто ўз ҳамдўстлигининг овозига ҳам қулоқ солмаяпти.

М. С. Горбачев Совет раҳбариятининг Афғонистон масаласидаги принципиал позицияларини баён этиб берди, 8 февраль Баёнотига мувофиқ, изчиллик билан тез ҳаракат қилишга азму қарор берилганини таъкидлади. Аммо, илгари ҳам бир неча бор бўлганидек, Ғарб мамлакатларининг ва бошқа мамлакатларнинг пойтахтларида Совет Иттифоқининг қатъиятидан фойдаланиш ва можарони тезроқ ҳал этишга кўмаклашиш ўрнига найранг ишлатиб, Баёнотда эътиборга олинган ўз позицияларидан ҳам қайта бошладилар. Бу эса кишини ўйлантириб қўяди.

Афғонистондаги аҳволни бартараф этишга муносабат, деди М. С. Горбачев, ҳар қандай маҳаллий тангликларни сиёсий йўл билан ҳал этиш хусусидаги даъватларнинг қадр-қиммати нималигини жаҳон аҳли билиб оладиган бир синов бўлади. Келинглар, бутун дунё ҳамжамияти учун бениҳоя муҳим бўлган шу ишга кўпроқ ҳисса қўшиш учун мусобақалашайлик, деб даъват қилди у.

Суҳбатдошлар икки томонлама иқтисодий алоқаларнинг аҳволи тўғрисида фикрлашиб олдилар. СССРдаги қайта қуриш туфайли очилган янги имкониятлардан Британия фирмалари бошқа мамлакатларнинг фирмаларига нисбатан ёмонроқ фойдаланмоқда, деб таъкидлади М. С. Горбачев. Холбуки, биз Англия билан эртароқ иш бошлаган эдик ва у билан тўла қимматли, ўзаро манфаатли муносабатларни ривожлантириши истаймиз. КОКОМ ва янги техника савдосини бошқа тарзда чеклашлар ёрдамида бизни қисиб қўйиш йўлидаги уринишлар шу соҳада ўз мамлакатимиздаги тармоқларни жадал ривожлантириш билан якунланди. Иқтисодий алоқалардаги тақиқлар ҳам шу йўл ихтирочиларига ҳеч наф бермайди. Бу ҳам «совуқ уруш»нинг сарқитидир, ундан халос бўлиш пайти келган.

Ж. Хауннинг ғарблик суҳбатдошларга одат бўлган усулда СССРдан жўнаб кетиш тўғрисидаги масала тафсилотларига зўр бериб интилишига жавобан М. С. Горбачев бундай гапларни, айниқса кейинги вақтларда бу соҳада қилинган ишлардан кейин, олий даражадаги музокаралардан бутунлай соқит қилишни таклиф этди. Бунинг учун бошқа йўллар ва мамлакат қонунларига мувофиқ иш қилаётган тегишли ҳукумат органлари бор.

М. С. Горбачев суҳбатни якунлаб бундай деди: «Биз Буюк Британия билан мулоқотни давом эттиришдан манфаатдормиз. М. Тэтчер хоним билан рўй-рост, тўппа-тўғри, дилкаш суҳбатни жуда қадрлаймиз, халқаро аҳамиятга молик бўлган йирик масалалар соҳасидаги амалий ҳамкорликни чуқурлаштиришдан умидвормиз. У Буюк Британия Бош министрига самимий саломлар топширишни илтимос қилди.

Суҳбатдошлар ўз ўрталаридаги батафсил, ошкора, дўстона суҳбат иккала томонга мароқли ва фойдали бўлганини мамнуният билан қайд этдилар ҳамда келгусида ўзаро яқинлашувга нималар хизмат қилишини ва нималар ҳақиқатан ҳам оранибузишини ўйлаб кўриб, идрок этиш ҳақида келишиб олдилар.

Суҳбатда Э. А. Шеварднадзе, А. Ф. Добринин, элчилар Л. М. Замятин ва Бр. Картлеж, министрнинг секретари О. К. Голсуорси қатнашдилар.

(ТАСС).

Суратда: учрашув пайти.

ТАСС — ЎзТАГ телефотоси

ВИЗИТ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Москвадаги учрашувлар ниҳоятда фойдали, батафсил ва амалий бўлди, деди Буюк Британия ташқи ишлар ва ҳамдўстлик ишлари министри Ж. Хау 16 февраль куни СССР Ташқи ишлар министрлигининг Матбуот марказида совет ва чет эл журналистлари учун ўтказилган матбуот конференциясида.

М. С. Горбачев, Э. А. Шеварднадзе ва бошқа совет раҳбарлари билан суҳбатларим сўнгги йилларда иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларга ҳос бўлган ошкоралик вазиятида ўтди, деди министр. Оддий одамлар, хўш, бунинг кундалик ҳаётимиз учун қандай таъсири бор, деб сўрашга ҳақлидирлар. Суҳбатларнинг бир мусбат томони шундаки, Буюк Британия ва Совет Иттифоқи эндиликда ҳамжамиятларимизга таҳдид солиб турган проблемаларни ҳал этишда бир-бирлари билан осонроқ муомала қилишлари мумкин. Ўтган йили, деб эслатиб ўтди меҳмон, терроризм хусусида биринчи марта Совет — Англия музокаралари ўтказилган эди. Кеча Москвада гиёҳвандликка ва гиёҳвандликларга қарши курашда ҳамкорликка ёрдам берадиган битим имзоланди.

Визит чоғида асосий халқаро проблемалар, жумладан қурол-яроғлар устидан назорат масалалари хусусида ҳам фикрлашиб олинди, деди сўнгра министр. — Мен Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатлар бундан буён тобора кўпроқ реализм ва ошкораликка таяниб ривожланади, бу эса иккала томоннинг манфаатларига мос бўлиб тушади, деган ишонч билан Москвадан жўнаб кетяпман.

Ж. Хау Совет Иттифоқи ўтказаётган янги ташқи сиёсатга юксак баҳо бериб, Ғарбни Совет Иттифоқида содир бўлаётган ўзгаришларга ва бу ўзгаришлар очаётган янги имкониятларга диққат билан муносабатда бўлишга чақирди.

КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг Афғонистон тўғрисидаги Баёноти хусусидаги саволга жавоб бериб, министр қуйидагиларни айтди: «Совет Иттифоқи ўз қўшинларини Афғонистондан ҳақиқатан ҳам астойдил олиб чиқиб кетиш ниятидадир. Биз мустақил, қўшилмаган Афғонистонни барпо этиш тўғрисида аҳдлашувга эришилади, деган умиддамиз».

Шу куниёқ СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Фан ва техника давлат комитетининг раиси Б. Л. Толстих Ж. Хауни қабул қилди.

Кечқурун Ж. Хау Москвадан мамлакат бўйлаб сафарга жўнаб кетди.

Аэродромда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Кечқурун Ж. Хау Киевга келди.

(ТАСС).

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

Муносиб армуғон

✦ Жарқўрғон қурилишмонтаж бошқармасининг 270 дан зиёд ишчиси ва инженер-техник ходимлари партия анжуманини муносиб кутиб олишга азму қарор қилдилар.

Социалистик мусобақа илғорлари орасида Эшонқул Маманазаровнинг номини алоҳида ифтихор билан тилга олишади. У қатъий интизомга риоя қилиб, касбига чуқур эътиқод қўйиб, техника тилини яхши билиши туфайли ўн иккинчи беш йилликнинг тўрт йили планини уддалади.

Яқинда касбдошлари моҳир экскаваторчини меҳнат дафтарида 1990 йилнинг ноябрь ойи ҳисоби очилганлиги билан табрикладилар. Э. Маманазаров ҳозирги кунда район хўжаликларидаги суғориш шохобчаларини ремонт қилишда 1,5 — 2 ҳисса иш бажармоқда.

Т. ЭШҚОРАЕВ,
Сурхондарё области.

Районда биринчи

Китоб районидаги Улуғбек номли колхоз паррандабоқарлари давлатга тухум топшириш биринчи квартал планини районда биринчи бўлиб муддатидан олдин бажардилар. Қабул пунктларига 47 минг дона ўрнига 50 минг дона тухум етказиб берилди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 17,3 минг дона кўпдир.

Қўлга киритилган муваффақиятда И. Абилов мудирлик қилаётган ва оилавий пудрат усулида ишлаётган парранда-чилик фермаси коллективининг муносиб улуши бор. Фермани-нинг Лочин, Наби ва Вали Абилов каби паррандабоқарлари астойдил меҳнат қилишяпти.

Паррандабоқарлар ўз имкониятларини чамалаб кўриб, биринчи квартал охиригача давлатга яна 45 минг дона тухум топширишга, йиллик планни эса Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунгача бажаришга аҳд қилдилар.

Ҳ. РАҲМОНОВ.

Қандолатчилар сўзи

✦ Косон шаҳридаги миллий ширинликлар тайёрлаш фабрикаси коллективи ўтган йилни планга қўшимча 13,5 минг сўмлик маҳсулот тайёрлаш билан якунлаган эди.

Бу йил уларнинг аҳди 1 миллион 55 минг сўмлик ширинликларни эл дастурхонига тортиқ қилишдир. Қандолатчилар меҳнат унумдорлигини планда кўзда тутилганидан 1 процент ошириш, маҳсулот таннархини эса анча арзонлаштиришга ҳаракат қилишмоқда. Бунинг учун учта ихтирочилик таклифи ишлаб чиқариш жорий этилади. Енилги ва электр қувватидан тежамкорлик билан фойдаланиб, икки минг сўмлик соф иқтисодий фойда олинади.

И. УСМОНОВ,
Қашқадарё области.

Чорвадорлар аҳди

Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхоз-техникуми чорвадорлари ўтган йили ҳар бир сигир маҳсулдорлигини 4010 килограммга етказишганди. Куни кеча улар Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунгача уч йиллик планда белгиланган 9800 тонна сут соғиб олиб, давлатга сотиш маррасини эгаллаш ташаббуси билан чиқишди.

Чорвадорлар ўзаро социалистик мусобақани авж олдириб, ҳар бир сигирдан кунига 10—12 килограммдан сут соғиб олишмоқда. Бу ишларда Л. Ширинова, Р. Муҳаммадзянова, З. Орзиева, О. Тўланова каби ўнлаб ферма юлдузлари кўпчиликка ибрат бўлмоқдалар.

С. ИСМОИЛОВ.

Унумдорликни ошириб

✦ Ун иккинчи беш йиллиннинг уч йили планини Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунгача бажарамиз!

«Промэнергомонтаж» бирлашмасига қарашли Андижондаги 1-монтаж участкаси коллективининг қарори ана шундай.

Коллектив белгилаган тадбирларда бу йил беш йилликнинг уч йилига мўлжалланган 3540 минг сўмлик ишларини бажариш кўзда тутилган. 0,8 тонна металл прокати, 0,6 тонна қувур ва 800 килограмм электрод тежалади.

К. НИШОНОВ.

Табрик телеграммаси

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев Мауно Койвистони Финляндия Республикаси президенти лавозимига сайланиши муносабати билан самимий табриклади.

Совет Иттифоқи, дейилади табрикномада, Финляндия билан самарали ишонч ва дўстона муносабатлар ўрнатилганлигини юксак даражада қадрлайди, бу муносабатларнинг сарчашмаси Финляндия давлат мустақиллигини тан олиш тўғрисидаги ленинча Декретдадир ва дўстлик, ҳамкорлик ҳамда ўзаро ёрдам тўғрисидаги Совет—Финляндия Шартномасининг ўзгармас негизига мустаҳкам таянади. СССР билан Финляндия ўртасидаги муносабатлар шу мамлакатларнинг ўзи яратган давлатлараро ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик моделини йил сайин бойитиб бормоқда, мазкур модель зўравонликсиз асосларга таянадиган халқаро сиёсатни қайта қуриш ғоясининг реаллигини, бу ғояга тенг ҳуқуқлилик, бир-бирларининг манфаатларини ва ўзига хослигини ҳурмат қилишдан иборат ғоят муҳим омилларни сингдириш мумкинлигини амалий равишда намойиш этмоқда.

Яқинда Москвага қилинган расмий визит барча соҳалардаги Совет — Финляндия муносабатларини ривожлантиришга янги омил бахш этди. Совет раҳбарияти ҳарбий қарама-қаршиликни камайтириш, Европада ва ундан бошқа жойларда кенг кўламдаги тинч ҳамкорликни ривожлантиришга фаол ёрдам бераётган мамлакат президенти билан шахсий муомалани давом эттиришдан ғоятда манфаатдордир.

(ТАСС).

• Деҳқоннинг қиш ташвишлари

Ҳосил тайёргарликка яраша бўлади

Ўзбекистон деҳқонлари келгуси йил ҳосилига замин тайёрламоқдалар. Ҳозирданоқ тракторлар далага чиқди. Уруғлик юқори кондицияларга етказилмоқда. Сирдарё областининг Ворошилов райони хўжаликлари кўкламга тўла тайёргарлик кўриб қўйишди. Бу ерда майдонларнинг ҳаммаси кузданёқ шудгор қилиб қўйилди. Ерларнинг шўрини ювиш, қарийб тамомланди, ариқ-зовурлар тозалаб қўйилди, карталар шакллантирилаётир, техника ремонти поёнига етай деб қолди.

— Хўжалик ҳисоби деҳқонларнинг кўмакчиси бўлиб қолди, — дейди район партия комитетининг биринчи секретари Ш. Мирзаев. — Технология интизоми ошди, одамлар ўзларига, ўртоқларига нисбатан талабчанроқ муносабатда бўлмоқдалар, ресурсларни эҳтиётлаб, тежаб-тергаб сарфламоқдалар.

Жиззах, Сирдарё, Хоразм, Бухоро областларининг деҳқонлари қишки нам тўплаш суғоришларини тамомламоқдалар. Тўла хўжалик ҳисобига ўтган Сурхондарё области хўжаликларида 3 миллион тоннадан ортиқ органик ўғит аллақачон пайкалларга чиқариб қўйилди. Пахта заводларида уруғлик ҳом ашёни тозалаш охирлаб қолди. 170 минг тоннадан зиёд уруғлик олинди — бу ўтган йилнинг шу вақтидагига қараганда анчагина кўпдир.

Тошкент, Хоразм областлари колхоз ва совхозларининг механизаторлари техникани мавсумга тахт қилиш намунасини кўрсатмоқдалар. Чунончи, Тошкент областининг Охунбобоев номли колхозида тиркалма инвентарларнинг деярлик барчаси соз ҳолга келтириб қўйилди. Бухоронинг «Ўзбекистон», «Москва», «Ленинизм» колхозларида ҳам механизмлар созлаб қўйилди. Бироқ Қорақалпоғистонда, Қашқадарё ва баъзи бошқа областларда тракторлар, сеялкалар, культиваторларни тиклаш суръатлари бултургига қараганда пастдир. Кўпинча механизаторларга ихтисослаштирилган корхоналарнинг ремонтчилари панд бермоқдалар. Таъминловчилар ҳам ўз вазифаларига яраша иш қилмаётирлар. Масалан, автомобиллар, тракторлар учун шиналар ҳусусида катта етишмовчилик бор.

Демак, бу ҳолатлар партия, совет, хўжалик органларининг баъзи бир раҳбарлари кейинги йиллар сабоғидан тегишли хулоса чиқариб олмаганликларини кўрсатади. Айни машиналарни мавсумга тайёрлаш, дала ишларини ташкил этишдаги камчилик ва хатоликлар туфайли бир неча йил сурункасига пахта сотиш планини бажаришга муваффақ бўлинмаётирку, ахир.

Пахта ҳосилдорлигининг камайиб бориш тенденцияси айниқса ташвишга солади. Хом ашё етиштириш, ундан тола ишлаб чиқариш ҳажми бўйича республика 70-йилларнинг ўртасидаги даражада депсиниб турибди. Жиззах, Сирдарё, Қашқадарё областлари ва Қорақалпоғистон АССРда гектар бошига атиги 10 центнердан ҳосил олаётган ўнлаб хўжаликлар бор. Ваҳолонки, бу хўжаликларни ташкил этишга 2,5 миллиард сўмдан ортиқ маблағ сарфланган. Аммо, улар самара бериш ўрнига йилига 45 миллион сўмдан зиёд зарар келтирмоқдалар.

Ғўза селекцияси ва уруғчилигида анчагина муаммолар тўпланиб қолган. Районлаштирилган ва истиқболли навларни жойлаштириш планлари муттасил қўпол равишда бузилмоқда. Элита-уруғчилик хўжаликларига нисбатан анчагина адолатли эътиборлар борки, улар қониқарли ишламаётирлар. Бундай хўжаликларнинг фақат тўртдан бир қисмигина тўла қимматли маҳсулот бермоқда. Пахта тозалаш заводларининг ҳар учтасидан бирида ихтисослаштирилган лаборатория йўқ. Шу боисдан ҳам пахта майдонларининг атиги ярмигагина биринчи класс уруғлик экилмоқда.

Яқин вақтларгача селекция ва уруғчилик проблемалари билан қарийб 20 та илмий-тадқиқот институти, кафедра ва лабораториялар шуғулланишар эди. Улар ўз бошича пароканда ҳаракат қилишар, олинадиган самара эса жуда оз эди. Масалан, Зайцев номидаги ғўза селекцияси ва уруғчилик институти сўнгги олти йил мобайнида пахтакорларга биронта ҳам навни таклиф қилмади. Ваҳолонки, ана шу давр мобайнида институтни сақлаб туриш учун 6 миллион сўм маблағ сарфланди.

Суғориладиган ерлардан олинаётган самара илгаригидек ҳали ҳам паст. Бундай ерлар 4 миллион гектардан ортиқни ташкил этади. Аммо, кўпгина массивлар реконструкциялашга мухтождир. Бу шунинг учун зарурки, сўнгги йилларда суғориладиган экин майдонлари ҳосилдорлиги пасайиб кетмоқда: бу кўрсаткич чунончи, Қашқадарё, областида 16 центнерга, Жиззахда — 19 центнерга тушиб қолди.

Пахта-беда алмашлаб экишларни ўзлаштиришдаги силжишлар ҳали ҳам кўнгилдагидек эмас. Жойларда алмашлаб экишларни истаристамас, ниҳоятда секин жорий қилмоқдалар. Аҳвол шундай бўлгач, юқори ҳосил олишга қандай қилиб эришиб бўлади?

Хулоса шуки, тармоқни қайта қуришга куч-ғайрат билан, чинакамига киришиш вақти келди. Фақат шундагина илгариги ҳатоликларга йўл қўймасликка муваффақ бўлиш мумкин.

Н. САЪДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР.

(«Правда», 17 февраль).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ЎРТА ВА ОЛИЙ МАКТАБНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ҚАНДАЙ БОРАЁТГАНЛИГИ ВА УНИ АМАЛГА ОШИРИШ СОҲАСИДА ПАРТИЯНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Марказий Комитетнинг бугунги Пленуми кун тартибига социалистик жамиятимизни сифат жиҳатдан янгилашнинг энг муҳим масалаларидан бири қўйилган. Бунда гап биз бошлаган халқ маорифи системаси ислоҳотини чуқурлаштириш тўғрисида бормоқда.

Ҳозир барча поғоналар ва профиллардаги совет мактабида 57 миллион ўқувчи ва студент савод чиқариб, маҳорат ўрганмоқда, фан асосларини эгалламоқда. Статистика мана шундай. Мана шу рақам сиёсат тилига кўчирилганда эса, 1985 йил апрелида бошланган жадаллаштириш ва янгиланиш, ижтимоий ўзгартишлар сиёсатини амалга ошириш соҳасидаги ишнинг анчагина қисмини яқин келажакда ўз зиммасига оладиган авлод ҳозир айни синфларда ва дарсхоналарда ўсиб, вояга етаётганини билдиради. Шу авлоднинг умумий таълим ва касб-кор тайёргарлиги қандай бўлади, у қандай дунёқараш тушунчаларини ва ахлоқий қадриятларни ўқиб олади — XXVII съездда қабул этилган КПСС Программасининг бажарилиши. мамлакатнинг келажаги, социализм тақдирининг ўзи мана шунга боғлиқ.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. ЛИГАЧЕВ доклади

Қайта қуриш мактабга ҳам тааллуқлидир. Шу боисдан Марказий Комитет мактабимиздаги ишларнинг аҳволини, унинг истиқболларини катта сиёсат масаласи деб билади ва бутун партияни, бутун халқнинг диққат-эътиборини шу масалага қаратиш зарур, деб ҳисоблайди.

Раҳбар органларда, партия активларида, кенг жамоатчилик доираларида **халқ маорифи системасини жиддий ўзгартирмай туриб, бутун жамиятни шу соҳада етилган муаммолар сари буриб юбормай туриб, бунёдкорликнинг юксак суръатларига эриша олмаймиз, кескин юксала олмаймиз, деган равшан тушунча ҳосил бўлди.**

I. ХАЛҚ МАОРИФИНИ ЯНГИ СИФАТ ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

Биз мактаб ишини, олий ва ўрта махсус таълимни ислоҳ қилишга киришганлигимиз жамиятнинг замон даъватига, қайта қуриш талабларига қонуниятли жавобидир.

Босиб ўтилган босқичнинг ижобий якунлари жумласига нималарни қўйиш мумкин? Аввало, марказдаги ва жойлардаги партия, совет, хўжалик органлари халқ маорифи масалаларининг бутун доираси билан янада яқиндан шуғуллана бошладилар. Таълимнинг мазмуни ва усулларида, мактаб ўқувчиларининг меҳнат тарбиясида муайян ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Олий мактабни ишлаб чиқариш ва илм-фан билан боғлаш кучайтирилмоқда. Мактабни пул билан таъминлаш практикасида ўзгаришлар рўй берди. Социал-маданий соҳага қолган-қутган маблағни ажратиш тарзидаги ёндашув ўтмишда қолмоқда. Маҳаллий органлар ва халқ хўжалиги тармоқлари томонидан мактабнинг моддий эҳтиёжларига муносабат ўзгармоқда.

Хуллас, ислоҳот йилларида босиб ўтилган йўлни якунлаганда, рўй бераётган ўзгаришларни пайқамаслик нотўғри бўлур эди. Бироқ КПСС XXVII съездида М. С. Горбачевнинг «Ислоҳотда кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш суръатлари ва унинг кўлами ҳали бизни қаноатлантира олмайди», деб чиқарган хулосаси актуал бўлиб турибди. Бу хулоса асосий масалага — маорифнинг мазмунига, таълим ва тарбиянинг усулларига тааллуқлидир. Ҳозирча бу соҳадаги иш арзимас силжишлар билан чекланмоқда. Ўрта ва олий мактабнинг ҳозирги аҳволи билан тобора бутун мамлакатни қамраб олаётган жўшқинлик муҳити ўртасидаги фарқ яққол кўриниб турибди. Одамлар буни сезмоқдалар ва қаттиқ ташвишланаётганликларини айтмоқдалар.

Умумий таълим ва ҳунар мактаби ислоҳоти жуда катта қийинчиликларга дуч келмоқда. 1985 йил апрелидан аввал бошланган мактаб ислоҳоти социал турмушнинг фақат бир соҳасида — маориф соҳасида ўзгартишлар қилиш йўлидаги уринишдан иборат эди. Бу ислоҳот ҳатто бутун маорифни эмас, балки унинг бошланғич босқичини ўз ичига олган эди. Мамлакатдаги қайта қуриш соҳасида орттирилган тажриба позицияларидан қараганда, ислоҳотда кўзда тутилган тадбирлар етарли эмаслиги, уни эски усуллар билан амалга оширишга интилиш бўлаётганлиги яққол кўринмоқда.

Биринчидан, ислоҳотнинг эволюцион характери партия бошлаган жамиятни қайта қуришнинг революцион моҳиятига зид келиб қолди. Вужудга келаётган муаммоларнинг асосий манбаларидан бири мана шундан иборат.

Иккинчидан, ислоҳот концепцияси мактабнинг ўз социал вазифасини бажаришга экстенсив ёндашувларга қаратилган. Бу концепция умумий таълим мактабини юқори синф ўқувчиларига энг оддий ихтисослар бўйича оммавий касб-кор ўргатишни авж олдиришга ундади. Бундай ёндашув айни ходимнинг билимдонлик даражаси ва сифатига бўлган талаблар тобора ошиб бораётган ҳозирги социал-иқтисодий реалликка зид бўлиб тушади.

Учинчидан, ислоҳотда халқ маорифи системасини чуқур демократиялаш программаси белгиланмаган эди. У мактабни қайта қуриш жараёнига бутун жамиятни жалб қилиш механизмларини вужудга келтириш билан мустаҳкамланмаган эди.

Белгиланган ўзгартишларни олға силжитиш соҳасидаги ташкилотчилик ишининг сустлиги ҳам мактабни қайта қуришда «имиллаш»га сабаб бўлди. Ислоҳотга раҳбарлик қиладиган ягона марказнинг йўқлиги сезилиб қолди. СССР Маориф министрлиги, Ҳунар-техника таълими давлат комитети томонидан мактабни бошқариш асосан бюрократик усулларда, эскирган руҳда олиб борилмоқда. Тармоқ министрликларининг ҳаммаси ҳам мактабнинг «валинеъмати» бўлиш психологиясидан узил-кесил воз кечганлари йўқ.

Докладчи ўрта ва олий мактабни қайта қуриш давомида жамиятимизда давом этаётган кенг мунозарани таърифлаб, кўпгина амалий таклифлар билан бирга, бир қатор номақбул позициялар ҳам айтилганини уқтириб ўтди.

Хўш, халқ маорифини амалий равишда қайта қуришнинг ижобий йўллари нималардан иборат? Аввало, умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш йўл-йўриқларига **туб ўзгартишлар киритиш** учун асослар бор. Бу ўзгартишлар умуман жамиятни қайта қуриш мафкураси ва тажрибасига мос бўлиб тушади. Принципиал жиҳатдан бу ўзгартишлар:

— малакали ишчи ва мутахассис кадрларни барча соҳалар бўйича келгусида тайёрлаш учун база тарзида умумий ўрта таълим концепциясини шакллантириш ва амалга оширишни;

— ўрта, ҳунар ва олий мактабни кенг миқёсда техника билан қайтадан таъминлашни, халқ маорифи тармоқлари ривожини норматив асосда планлаштиришга ва келгусида уларнинг қисман ўз харажатларини ўзи қоплаш учун шароит яратишга ўтишни;

— идоравий тўсиқларни олиб ташлашни ва амалда халқ маорифи соҳасида ягона давлат сиёсати ўтказишни, жамиятнинг моддий ресурсларидан ва интеллектуал имкониятларидан самарали фойдаланиш манфаатлари йўлида ўқув юртлари, илмий ва ишлаб чиқариш коллективлари барча типларининг мустаҳкам ўзаро алоқасини;

— халқ маорифини бошқаришнинг буйруқбозлик усулларидан воз кечишни, ўқув юртлари коллективларининг мустақиллиги ва масъулиятини оширишни, уларга, шунингдек, халқ депутатлари маҳаллий Советларига ва территориал бошқарув органларига имкони борича кўпроқ ваколатлар бериб қўйишни; мамлакатнинг барча ижтимоий кучларини халқ маорифини янгилаш ва ривожлантириш жараёнига демократия механизмлари орқали қўшишни;

— педагог кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш системасини тубдан қайта ўзгартишни, халқ маорифи соҳасидаги илмий-тадқиқот ишларини ўрта ва олий мактабни қайта қуриш вазифаларига мослаб қайтадан ташкил этишни белгилаб бериши лозим.

Бизнинг мактабимиз **ягона** мактаб бўлиб келганлиги ва шундай бўлиб қолиши шубҳасиз. У ғоявий-тарбиявий йўналиши, ҳар бир кишига ўз қобилиятларини, ўз ижтимоий бурчини намоён этиш учун тенг имкониятлар берадиган барчага баробар старт майдончаси бўлиш маъносида ягонадир.

Совет мактаби меҳнат мактаби эканлиги ва тобора кўпроқ даражада шундай мактаб бўлиб қолиши лозимлиги шубҳасиздир. Яъни, у, ўз талабаларини кичик ёшидан бошлаб коллектив бўлиб меҳнат қилишга ўргатиши, амалда меҳнатга ва меҳнат аҳлига зўр ҳурмат руҳида тарбиялаши лозим. Мактабдаги меҳнат мақсадга мувофиқ, ижтимоий-фойдали меҳнат бўлиши муҳимдир.

Мактабимиз **политехника** мактаби бўлиб қолиб, самарали равишда ривожлана олиши шубҳасиздир. Бу эса ўқувчиларни ишлаб чиқаришнинг барча асосий тармоқлари билан назарияда ва практикада таништириш зарурлигини билдиради.

Ягона меҳнат ва политехника мактаби принципларига ҳамма қўшилади. Аммо амалда бу принципларни ақл бовар қилмайдиган даражада жўнлаштириб ва юзакилаштириб юбордик.

Ўз қадриятларини муросасизлик билан қаттиқ туриб ҳимоя қилувчи ҳақиқий социализм иш юритиш шакллари ва усулларини стандартлаштиришга, фикрлар, феъл-атворлар, хатти-ҳаракатларни бир қолипга солишга мутлақо қаршидир. **Социализм кўпроқ бўлсин дегани—хилма-хиллик, ранг-баранг воқелик кўпроқ бўлсин,** деган маънони ҳам билдиради. Бунда ҳақиқат буйруқ тарзида баён этилмайди, балки позициялар ва далил исботларни ошкора ва ҳалол таққослаш йўли билан демократик воситалар орқали аниқланади, социалистик практикада текширилади.

Умумий таълим мактабини жамиятимиз гражданларининг узлуксиз таълими системасидаги чинакам базавий бўғин тарзида қарор топтиришни биринчи галда таъминлаш устун нуқтаи назардир. Умумий таълим мактаби барча йигит ва қизларга сифатли ўрта маълумот бериши керак. Сўнгра уларга шахсий ва ижтимоий манфаатларни, индивидуал майлларни ва тайёргарлик даражасини эътиборга олиб олий ўқув юртига ёки техникумга кириш, ҳунар-техника билим юртига бориб ўқиш ёки бевосита ишлаб чиқаришнинг ўзида касб-кор ўрганишни онгли равишда танлаб олиш имкониятини бериш лозим.

Билим сифати биринчи ўринга чиқариб ўйлиши керак. Ҳозир бу мезон иккинчи даражали ўринларга суриб юборилган. Эълон қилинган умумий мажбурий ўрта таълим билан кўпчилик ўқувчиларнинг ҳақиқий тайёргарлик даражаси ўртасидаги фарқ, яққол кўринибо турибди. Шу фарқни тугатиш маориф системасидаги бутун вазиятни соғломлаштиришнинг энг муҳим шартларидан бири бўлиб қолади.

Таълим-тарбия жараёнини қатъият билан интенсивлаш, ўқув курсларини бир-бирига қўшиб, предметлар сонини қисқартириш, таълимни тафақалаштириш, ўқувчиларнинг мажбурий программаларидан ташқари билимларни эгаллашга интилишини ривожлантириш зарур. Хуллас, **асосий диққат-эътибор ўқувчиларнинг шахсий қобилиятларини ривожлантиришга** қаратилиши лозим. Ҳозирги дунёда бу — мактаб ишини, шунингдек олий ўқув юртлари ишини олға силжитишнинг энг муҳим йўналишидир. Касб ўргатиш системасини ташкил этиш ва соз йўлга қўйиш тўғрисидаги яна бир ғоят муҳим масала ҳам шу билан боғланган.

Умумий таълим сифатини ошириш манфаатларини кўзлаб ўрта мактаб даргоҳида ўқувчиларга оммавий касб-кор ўргатишни давом эттириш мақсадга нақадар мувофиқлигини яна бир бор пухта ўйлаб кўриш зарур. Бу соҳада катта умид қилиш учун асос йўқлигини тажриба кўрсатиб турибди. Шу сабабли халқ хўжалиги учун **ишчи кадрларнинг оммавий ҳунар тайёргарлиги вазифасини мактабимиз зиммасидан соқит қилишда** ҳамда унга ўзининг бутун имкониятини ёшларга умумий таълим ва меҳнат тарбияси беришнинг энг юксак сифатини таъминлашга қаратиш имкониятини яратишда мантиқ бор. Шароит бор жойларда мактаб ўқувчиларига касб-кор ўргатишни давом эттиравериш мумкин, албатта.

Биздаги ҳунар-техника таълими системаси ишчи кадрлар тайёрлайдиган ҳақиқий маскан бўлиб қолди, деди сўнгра докладчи. Аммо замон талаблари юксаклигидан қараганда, ҳозирча у ишлаб чиқаришнинг ривожланишидан барибир орқада қолаётгани кўринади. Шу сабабли ҳунар-техника таълимини асосан умумий ўрта таълим базасида йўлга қўйиш эҳтиёжи вужудга келмоқда.

Сўнгра Е. К. Лигачев шу фикрни исботлайдиган салмоқли далилларни келтириб, йигит ва қизларнинг муайян бир қисми у ёки бу сабабларга кўра ўқишни умумий таълим мактабида тамомлай олмаслигини уқтириб ўтди. Шуни эътиборга олиб, ҳунар-техника билим юртларини сақлаб қолиш мақсадга мувофиқдир, ўрта умумий таълим ололмай қолган йигит ва қизлар бу ерда касб ўрганишлари, мустаҳкам педагогика базаси мавжуд бўлган жойларда эса ўрта таълим ҳам олишлари мумкин.

Ўқувчиларнинг касб-кор тайёргарлиги сифатини ошириш, моддий базадан яхшироқ фойдаланиш манфаатларини кўзлаб, ҳунар-техника билим юртлари соҳаларини ҳар томонлама кенгайтириш керак. Аввало, йирик шаҳарларда мураккаб ва туташ касблар соҳасида замонавий малакали ишчилар тайёрлай оладиган ихтисослаштирилган билим юртларини барпо этиш, бундай ҳунар-техника билим юртларини территориал-тармоқ ва тармоқлараро ўқув юртларига айлантириш — истиқболли йўналишдир.

Давр олий мактаб олдига катта вазифалар қўяётир. Барча синфлар ва социал группалар, мамлакатдаги барча миллатлар ва элатларнинг намояндаларидан халқ зиёлилари сафини тўлдириш учун масъулият олий мактаб зиммасига юклатилган.

Ўтган йили **олий мактаб фаолиятида йирик ўзгаришлар рўй бера бошлади.** Уни қайта қуришнинг асосий йўналишлари экономикада, социал тараққиётда, ҳаётимизнинг барча соҳаларида янги ёндашишларни ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилди. Қабул қилинган ҳужжатларнинг принципиал хусусияти — унинг таълим, ишлаб чиқариш ва фан интеграцияси ҳақидаги Ленин фикрини амалга ошириш соҳасида олға қараб каттагина қадам ташлаш имконини берувчи комплекс характерида эканлигидадир. Бу — унинг муҳим жиҳати. Бутун кучни худди шу нарсага сарфлаш керак.

Академия ва тармоқ институтлари, корхоналар ва бирлашмалар билан мустаҳкам кооперация олий мактабда илмий тадқиқотларнинг ва мутахассислар тайёрлашнинг асосий формаси бўлиб қолиши керак. Бунда идоравий ғовларни олиб ташлаш муҳимдир.

Масала қуйидагича қўйилаётир: мамлакатда **олий мактаб, академик ва тармоқ институтларининг мустаҳкам ҳамжиҳатлиги ташкил этилса, жамият бунинг ҳисобига катта харажатларсиз илмий потенциалнинг ғоят ўсишига, фан ва техниканинг энг муҳим йўналишлари бўйича мутахассислар тайёрлаш ва қайта тайёрлашнинг юксак даражасига эришади.** Давр ана шундай интеграциянинг хилма-хил бўлишини — муваққат фан-техника коллективлари ва олий ўқув юртлари ўқитувчиларининг академик институтларда стажировкадан ўтишидан тортиб, илмий-тадқиқот институтлари ва лабораториялар-нинг икки ташкилотга (академия ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига) бўйсундирилиши ҳамда фанлар академиялари ташкилотларида олий ўқув юртлари кафедраларининг филиалларини ташкил этишгача бўлган формалари жорий этилишини тақозо қилади. Ҳозирча эса кўпгина олий ўқув юртлари даштдаги ёлғиз дарахт кўчатидек якка ҳолда иш олиб бормоқдалар. Бу аҳвол ўзгартирилмаса олий таълимда принципиал жиҳатдан бирор янгиликка эришишнинг иложи бўлмайди.

Мамлакат ижтимоий ҳаётини қайта қуриш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш кадрлар малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш проблемасини ниҳоятда жиддий қилиб қўймоқда. Вазифа барча даражадаги, лавозим ва мавқедаги миллионларча эмас, балки ўн миллионларча кишиларнинг малака жиҳатдан доимо ўсиши учун имконият яратадиган ўқув марказларининг кенг шохобчаларини, кўп қиррали системасини вужудга келтиришдан иборат. Бунинг устига кўпроқ одамларни жалб қилиш билангина чекланмасдан, билим ва малакаларнинг сифат жиҳатдан ўсишига эришилиши лозим.

Маълумки, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети бундай ишни умумдавлат кўламида жиддий қилиб қўйиш учун амалий тадбирларни белгиладилар. Бунда гап **узлуксиз** таълимнинг ҳамма томонларини қамраб оладиган системасини вужудга келтириш ҳақида бораётир. Бу система мактабгача тарбияни, умумий таълим тайёргарлигини, ҳунар таълимини, олий таълимни, ишчи ва мутахассислар билимларини доимо бойитишни ва уларнинг малака даражасини оширишни узвий равишда бирлаштиради.

Докладчи халқ маорифи моддий таъминотининг аҳволини батафсил таҳлил қилди. Бу соҳада ўрта ва олий мактаб эҳтиёжларига умумхалқ эътиборини қаратиш йўли билангина янги сифат сари йўл очиш мумкин, деди у. Шуни очиқ тан олиш керакки, кейинги йилларда кўрилаётган тадбирларга қарамай мактабларнинг моддий базаси замонавий талаблар нуқтаи назаридан оғир аҳволда қолмоқда.

Умумий таълим мактабида синфлардаги ўқувчилар сонини белгиланган нормативларгача камайтириш, олти ёшдан таълим беришга ўтишни тугаллаш, нураб қолган ва мактаб учун бир амаллаб мослаштирилган биноларни алмаштириш, шунингдек сменали машғулотларни асосан тугатиш учун 1990—2000 йилларда 28 миллионга яқин ўқувчи ўрнини фойдаланишга топшириш керак, яъни ўқувчи ўрнини фойдаланишга топшириш шу беш йилликдагига (7,4 миллион ўрин) нисбатан ўн учинчи беш йилликда ҳам, ўн тўртинчи беш йилликда ҳам тахминан икки баравар ортиши лозим. Ана шу беш йилликлар мобайнида мактабгача тарбия муассасалари қурилишини ҳар йили 4 миллион ўқувчи ўрни даражасида сақлаш зарур. Маориф эҳтиёжларини қондириш — ўқув майдонларини норма даражасигача кенгайтириш, шунингдек, олий ва ўрта махсус мактабнинг биринчи навбатдаги социал-маданий вазифаларини ҳал этиш учун капитал маблағ сарфлашни тахминан икки баравар кўпайтириш талаб қилинади.

Бутун мактаб — болалар боғчаларидан то олий ўқув юртларигача — таълим-тарбия жараёнини техника билан таъминланишининг паст даражада эканлиги умумий проблема бўлиб қолмоқда. Халқ маорифини техника билан қайта қуроллантириш — бугунги энг муҳим масаладир. Бу соҳада том маънода революция қилиш, энг янги, жаҳон стандартлари даражасига мос келадиган ўқув ускуналари ва таълимнинг техника воситаларини ишлаб чиқиш ва уларни ишлаб чиқаришни ташкил этиш юзасидан тадбирлар комплексини амалга ошириш талаб қилинади. Халқ маорифи системасига юқори сифатли компьютер техникасини етказиб беришни кескин тезлаштириб, келгуси беш йилликнинг бошларида мактабларни ва ҳунар-техника билим юртларини компьютерлаштириш проблемасини ҳал этиш зарур. Шунингдек, олий ўқув юртларига замонавий профессионал ЭҲМларни етарли миқдорда бериш керак.

Сўнгра докладда болалар ва ёшларнинг жисмоний камолоти, ўқишдан ташқари, бўш вақтни фойдали ташкил этиш, ўқувчиларнинг овқатланишини яхшилаш учун моддий базани мустаҳкамлаш вазифалари кўрсатиб ўтилди. Халқ маорифи системаси учун нашриёт фаолиятини қайта қуриш йўналишлари батафсил очиб берилди.

Докладчи халқ маорифини бошқаришни ташкил этишдаги турғунлик, догматизмни бартараф этиш проблемалари устида тўхталиб ўтди. Бу ғояни маориф арбоблари, амалиётчи педагоглар, партия ва совет ходимлари астойдил ёқлаб чиқмоқдалар, деб таъкидлади у. Уларнинг қайд этишларича, Маориф министрлиги, Ҳунар-техника таълими давлат комитети ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ўртасидаги деворлар шу қадар баланд ва мустаҳкамки, бу нарса маориф соҳасида ягона сиёсат ўтказишга халақит бераётир.

Кўпгина республикалар маориф идораларини бирлаштириб, халқ маорифи бўйича давлат комитетлари тузилишини таклиф қилдилар. Бу масала умуминттифоқ даражасида муҳокама қилиш ва ҳал этишга лойиқдир. Бизга халқ маорифини демократик бошқаришнинг замонавий концепцияси керак, бошқаришнинг консерватив методларидан демократик, қисман—иқтисодий методларига ўтиш зарур. Гап аввало мактабларни ва олий ўқув юртларини ўзини-ўзи бошқаришга ўтишини мумкин қадар кенг авж олдириш ҳақида бораётир. Мактабларда ва ҳунар-техника билим юртларида ўқув юртлари кенгашларини тузиш мақсадга мувофиқдир. Уларга педагогика коллективларининг, партия, комсомол, касаба союз ва ўқувчилар ташкилотларининг, базавий корхоналар намояндалари, шунингдек ота-оналар киритилиши мумкин.

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари мулоҳаза юритиб, ташаббускорлик билан ҳал этишлари керак бўлган кўпгина масалалар бор. Докладчи шу муносабат билан мамлакатда 30-йилларда амал қилган ижобий тажрибани эслатиб ўтди. Ўша пайтда халқ маорифи кенгашлари халқнинг кенг ваколати асосида иш олиб борар эди. **У халқ маорифи кенгашлари** ғоясини эндиликда янги мундарижа ва мазмун билан бойитиш муҳимлигини таъкидлаб ўтди.

Халқ маорифини бошқаришнинг давлат-жамоатчилик системаси мустаҳкам илмий базага таянниши керак. Педагогика фанлари академиясини чуқур қайта қуриб, уни халқ маорифи системасидаги илмий-тадқиқот ташкилотларини бирлаштирувчи умуминттифоқ, идоралараро академияга айлантириш, унинг илмий чегараларини кенгайтириш пайти келди.

II. МАКТАБГА ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИ МАЗМУНИНИ БОЙИТИБ, ИШ МЕТОДЛАРИНИ ЯХШИЛАЙЛИК

Совет мактабини, умуман кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш системасини қайта қуриш бу ишга бутун партия, унинг барча бўғинлари, ҳар бир коммунист қанчалик актив киришса, шунчалик муваффақиятли боради.

Ёшларга сифатли таълим бериш — ўрта, махсус ва олий мактабларимиз вазифаларидан биригина холос. Яна бир, янада муҳим вазифа — совет йигит ва қизларини революцион ғоялар ва анъаналарга астойдил содиқ, партия сиёсатини ҳимоя қилишга, амалга оширишга интилувчи ва бунга қодир кишиларни тарбиялаб етиштиришдан иборат. Мактабга нисбатан бизнинг синфий талабимиз ана шундай.

Совет мактабининг талабалари мамлакат, халқ зиммасига тушаётган синовларга шараф билан бардош бермоқдалар. Шу билан бирга ёш авлод ҳаётининг манзарасини идеаллаштириш нотўғри бўлур эди. Тарбия соҳасидаги бутун нуқсонни мактаб зиммасига юклаш нотўғри, албатта. Аммо унинг зиммасида муайян айб ҳам бор. Расмиятчилик, дабдабали тадбирларга берилиш, ёшга оид талабларни ҳисобга олишни истамаслик ёки ҳисобга ола билмаслик, бу иллатларнинг ҳаммаси мактаб ва олий ўқув юртларининг ишларида учраб турибди. Буларнинг ҳаммасидан халқ маорифи системамиз қатъият билан халос бўлиши керак.

Бунда коммунистлар бир қатор проблемаларга эътиборни қаратишлари зарур. Аввало жамиятшунослик туркумидаги дарсларни ўқитиш сифати ҳақидаги масала кўндаланг бўлиб турибди. Олий ўқув юртларида жамиятшуносликнинг ҳаётдан ажралиб қолганлиги сусткашлик билан бартараф этилаётир. Вазифа ёшларда **замонавий диалектик тафаккурни,** ижтимоий ҳодисаларга синфий позициялардан баҳо бериш малакасини шакллантиришдан иборат. Улар ҳаётни реал зиддиятлар билан кўп ёқлама кўришларига ёрдам бериш керак.

Бугунги кунда ўтмиш ёки ҳозирги замоннинг муайян манфаатларга мос келадиган бир томонини ўзбошимчалик билан олиб, ёқмайдиган, муайян конструкцияга тўғри келмайдиган иккинчи томони назар-писанд этилмайдиган ҳоллар кам бўлмаганлиги учун ҳам бунинг аҳамияти ошади. Фанимизга, адабиётимизга, санъатимизга, умуман бизнинг ишимизга шунча кўп кулфат келтирган субъективизм шу таҳлитда ривожланиб бормоқда. Зеро субъективизм воқеалар ва ҳодисаларни бузиб талқин этиш сари, хато хулосалар ва қарорлар чиқариш сари олиб борувчи тўппа-тўғри йўлдир. Революцион назарияни чуқур ўзлаштирган, ҳақиқий илмий методдиалектика методини эгаллаган кишигина ҳақиқий марксист бўла олади. Шу муносабат билан ёшлар В. И. Ленинни ўқий билишни ўрганиши, унинг асарлари устида мустақил фикр юрита олиши жуда муҳимдир. Ставрополь ўлкаси, Ульяновск области, Қозон шаҳрининг партия ташкилотлари ана шу жиҳатдан ўқув юртларига яхши ёрдам бермоқда.

Ҳар бир кишига воқеликни мустақил идрок этиш имкониятини очиб қўйилган. Шу жумладан бу воқеликка танқидий баҳо беришга ҳам имконият очиқ. Бундай вазиятда социализм идеаллари ва қадриятларини бировнинг айтганига қараб эмас, балки ўз ақли ва қалби тақозоси билан ҳимоя қила билишнинг қадри катта.

Марказий Комитет гўё биз таҳқид хусусида жуда ошириб юбориб, таҳқидий чиқишлар учун эшикларни ҳаддан зиёд ланг очиб қўйганмиз, деб ўйловчиларга қўшилмаслигини неча бор изҳор этди. Аксинча, амалда чуқур ва таҳлилий таҳқид бизга ҳамон етишмаяпти дейиш мумкин. Муаммо эса бутунлай бошқа ёқда. У энг қаттиқ таҳқид ҳам кўпинча етарлича таъсирли чиқмаётганлигидадир.

Ёшларнинг гапига қулоқ солсак, уларни айни шу нарса ҳаяжонга солмоқда, безовта қилмоқда. Мисол учун бир бемаъниликни кўплашиб қоралаб, минбарларда туриб унинг тўғрисида гапиришади, газеталарга ёзиб чиқишадию, аммо яхшилик сари ўзгариш бўлганлиги кўринмайди. Дарҳақиқат шундай нуқсон бор.

Шу билан бирга очиб ташланаётган камчиликларни туватиш — марказнинг, ҳокимият органларининггина ишидир, деб ўйлаш соддадиллик бўлур эди. Катта ёшдаги гражданлар ҳам, ҳаётга қадам қўйиб келаётган ёшлар ҳам бундай тасаввурлардан аллақачон қутулишлари керак. Социализм, унинг реал қиёфаси, унинг бундан буёнги тараққиёти — бари халқ қўли, куч-ғайрати, фикришуури билан амалга оширилади-ган ишдир.

Жамиятшунослик фанларини ўқитиш социал жиҳатдан тайёрга айёрликка ва сиёсий пассивликка қарши таъсирчан омил бўлмоғи керак. Бундай ўқитиш социализми тараққиётнинг сифат жиҳатдан янги марралари сари силжитиб борадиган матонатли, қатъиятли курашчиларни, қийинчиликларга дуч келгач, тушкунликка тушмай ва минғилламай, уларни бартараф этиш учун амалий киришадиган кишиларни тайёрлаб бериши керак.

Ёшлар жамиятшунослик предметларини ўзлаштирар эканлар, улар **дунёни синфий жиҳатдан кўра билишга,** умумбашарий ва синфий манфаатларнинг ўзаро алоқадорлигини тушунишга, шу жумладан мамлакатимизда амалга оширилаётган ўзгаришларнинг синфий моҳиятини англашга ўрганишлари ғоят муҳимдир. Ташқаридан бизга «совет жамиятини либераллаштириш» деб аталмиш ғояни, ўз-ўзидан маълумки, бу ғоянинг Ғарбда тушунилаётган тарзида хиралиқ билан тиқиштирмоқдалар. Бунда капиталистик муносабатларни қайта тиклаш манфаатлари йўлида расмий-ташкилий жиҳатларга асосий эътибор берилмоқда. Биз, албатта, буржуа либерализмидан нусха олиш ниятида эмасмиз, бу сиёсий алданишдир. Бизнинг йўлимиз равшан. Биз меҳнаткашлар манфаатларини кўзлаб, демократияни кенгайтириш, меҳнат аҳлининг чинакам ўзўзини бошқарувини ривожлантириш, жамиятнинг сиёсий барқарорлигини мустаҳкамлаш йўлидан боряпмиз. Шунинг учун ҳам айни совет халқи ўзининг социалистик ғалабаларига ҳамлалар билан «муросасозлик» қила олмайди ва бундай қилмайди ҳам.

Жамиятшуносликнинг бошқа предметлари қаторида **тарихни алоҳида ажратиб кўрсатиш зарур.** Тарихни пухта ва чуқур ўрганиш жуда катта тарбиявий кучга эгадир. Бу айниқса Ватанимизнинг революцион ўтмиши тўғрисидаги, унинг социалистик қурилиш йўлларида эришган зафарлари ҳақидаги билимларга тааллуқлидир.

Бугуни кунда биз турмушимизнинг босиб ўтилган даврларини тўғри, ҳар томонлама тушунишнинг мустаҳкам ва ишончли методологик йўлига эгамиз. Бу — М. С. Горбачевнинг Улуғ Октябрь 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлисдаги докладидир. Докладда баён этилган қоидалар ва берилган баҳолар тарих фанини ривожлантиришда ҳам, тарихни ўқитишда ҳам мезон бўлиб хизмат қилади.

Ҳозирги вақтда тарихий ҳақиқат тўғрисида кўп гапирмоқдалар. Тарихий ҳақиқат қанчалик аччиқ бўлмасин, ундан ҳозирги ва келгуси давр учун сабоқ чиқариб олиш мақсадида унинг тўғрисида гапириш, ёзиш зарур. Тўла, ҳеч бир жиҳатдан камайтирилмаган ҳақиқатни қораламай ва бўяб кўрсатмай янги-янги авлодларга етказиш муҳимдир. Ўтмишда ҳамма нарса ғалабалар қувончи ва муваффақиятсизликлар алами, қаҳрамонона ва фожиали воқеалар бўлган. Аммо энг муҳими — бизнинг тарихимиз— улуғ халқнинг улуғ тарихидир. Бетайин Иванларга ўхшаш бизга ярашмайди.

Ватан тарихи уни ижод қилган конкрет кишилар ва уларнинг изланишларида, курашларида, эҳтиросларида жонланиши зарур бўлган янги яхши дарсликлар қатъиян талаб этилади. Сохта илмийлик, ғализлик ва шов-шувдан ҳоли бўлган, бадиий ва илмий-оммабоп адабиётлар, фазилатларини бирлаштирувчи ўтмишимиз тўғрисидаги китоблар, очерклар ҳам жуда зарур. Жумладан, «Правда» газетасининг нашри бўлган «Родина» журнали бунга хизмат қилади. Журналда тарихий ҳужжатлар ва ватанпарварлик мавзуидаги адабий асарлар босилади.

Тарих ҳаммани кўп нарсага ўргатади. Ёшлрга келганда, улар ўзлари учун энг муҳим тарихий сабоқларидан бирини — улар кекса авлодлардан социализмга садоқатни, унинг улуғвор ғалабаларини мерос қилиб олишлари тўғрисидаги ҳақиқатни билиб олишлари керак.

Айрим кимсалар бунга зид равишда бизнинг йўлимизни хатолар ва жиноятлар занжиридан иборат йўл деб кўрсатишга ўзбошимчалик билан интилмоқдалар, ўтмиш ва ҳозирги кундаги улуғвор ютуқларимиз тўғрисида ломмим демаяптилар. Улар совет даврининг тарихий мероси тўғрисида оғиз кўпиртириб, бизни гўё бошқача социализм қурган дейишгача бориб етмоқдалар, совет халқини эса кўр-кўрона сажда қилувчи халқ деб кўрсатишга, совет маданиятининг улкан намояндаларини қоралашга уринмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси ошкоралик ниқоби остида қилинмоқда. Бу шармандали ишдир.

Социализм кашшофларининг шон-шарафи ва қадр-қимматини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш бизнинг бурчимиз, бизнинг вазифамиздир, Мактабимизнинг вазифаси — совет халқи барча авлодларининг давомийлигини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш, ўз тарбиялануврларида социализм учун курашчиларнинг тарихий тажрибасини кўпайтириш иштиёқини уйғотишдан иборат. Мактабимиз маънавий бақувват, ўз революцион силсиласи, ўз Ватани, ўз ижтимоий тузуми туйғусини зўр куч билан ҳис этадиган кишиларни тарбиялаши керак.

Эстетик таълим анча ночор аҳволда қолмоқда. Ҳозир халқчиллик асосига эга бўлмаган ғоясиз, эстетик ғўр «оммавий маданият»га ҳаддан ташқари интилиш айни шу сабабдан юзага келди, деса бўлади.

(Давоми учинчи бетда).

Доклад қисқартириб босилмоқда.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ЎРТА ВА ОЛИЙ МАКТАБНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ҚАНДАЙ БОРАЁТГАНЛИГИ ВА УНИ АМАЛГА ОШИРИШ СОҲАСИДА ПАРТИЯНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

Айтайлик, жўн примитив музиканинг оммалашувини гўё алоҳида, ёшлар маданиятининг эҳтиёжлари билан оқламоқдалар. Барча «модали» янгиликларга йўл бериш керак, деган овозлар эшитилмоқда. Гап фақат шовқин-суронли ансамбллардагина эмас, албатта. Классика, чинакам халқ санъатининг бутун-бутун қатламлари четда қолиб кетаётганлиги кишини ташвишлантирмоқда.

Грузия, бошқа баъзи иттифоқдош республикалар халқ музика ижодиётини сақлаб қолиш ва ривожлантириш, уни ёшлар ўртасида пропаганда қилиш намунасидир. Россиянинг баъзи областлари ва айниқса, Москва тўғрисида бундай деб бўлмайди.

Ёшларни эстетик руҳда тарбиялаш — мактабнинг, оиланинг иши. Аммо фақат уларнинггина иши бўлиб қолмай, бу — санъаткор зиёлилар ижодий союзларининг, маданият муассасаларининг иши ҳамдир. Адабиёт ва санъат арбоблари, шу жумладан болалар ва ўсмирлар учун асарлар яратаётган арбоблар жамиятимизда зўр ишончга сазовор бўлиб, улар одамларнинг ақли ва ҳис-туйғусига чуқур таъсир ўтказмоқдалар. Шу боисдан ҳам ёшларнинг тақдири учун уларнинг масъулият даражаси юксакдир. Адабиёт ва санъат социализм ишининг ҳаққонийлигига ёшларимизнинг ишончини мустаҳкамлаши, илҳом манбаи бўлиши лозим.

Ҳозир ўқитувчилар, муаллимлар ва ота-оналарнинг ўзлари эстетик жиҳатдан яхшироқ тайёрланишларига, болалар ва ўсмирлар тарбияси билан шуғулланаётган барча кучларнинг бирлашувига, мактаб билан маданият муассасалари ўртасидаги идораларо ғовларни енгиб ўтишга, ватан ва жаҳон классикаси, халқ санъати негизида болалар ва ёшларнинг бадиий ижодиётини бутун чоралар билан ривожлантиришга эришиш жуда муҳимдир. Ўшанда ҳақиқий қадриятлар руҳида тарбияланган ёшларимизнинг ўзи сохта маданиятдан воз кечадилар.

Мана шуларнинг ҳаммаси партия совет жамияти маданиятини ҳар томонлама ривожлантириш манфаатлари йўлида, шу маданиятнинг чинакам халқ негизларини мустаҳкамлаш ва унинг социалистик мазмунини бойитиш манфаатлари йўлида авж олдираётган ғоят катта ишнинг ниҳоятда муҳим таркибий қисмини ташкил этади.

Совет ёшлари, деб давом этди Е. К. Лигачев, кўп миллатли мамлакатда вояга етаётирлар. Улар шунингдек, умуминсоний манфаатлар билан ўзаро мустаҳкам боғланган, лекин айни вақтда зиддиятларга тўлиқ бўлган дунёда ўсиб вояга етмоқдалар. Мактаб, институтнинг бурчи — ўз талабаларига чинакам, яъни фаол ватанпарварлик ва интернационалистлик фазилатларини сингиришдан иборат. Бугун ватанпарвар ва интернационалист бўлиш — қайта қуришда муваффақиятга эришиш учун бутун кучни сарфлаш демакдир. Биз шунга асосланамизки, КПСС Программасида белгиланган ўзгаришларни амалга ошириш, совет жамиятини сифат жиҳатдан янги даражага кўтариш — интернационал бурчимиз.

Социализмнинг совет ватанпарвари ҳамиша қадрлайдиган ҳамда ҳимоя қилишни ва мустаҳкамлашни ўзининг муҳим бурчи деб ҳисоблайдиган ютуқлари орасида мамлакатимиз халқларининг дўстлиги энг муҳим ўринни эгаллайди. Ғарбдаги ғаниммларимиз СССРда миллатчилик кўринишларини жонлантиришга умид боғламоқдалар. Маориф системасидаги муассасалар миллатлараро муносабатларда проблемалар йўқ деган лоқайд тасаввурлар таъсири остида қолишига йўл қўйиб бўлмайди.

Икки тилни билишни — миллий ва рус тилини билишни ривожлантиришга доимо эътибор талаб қилинади. Ҳар бир тил — умумий бойлигимизнинг таркибий қисмидир. Афсуски, айрим регионлардаги партия ва совет органларида бу масалаларда реалистик пухталик, баъзан эса масалани сиёсий руҳда идрок этиш етишмаётир.

Тил масаласида ҳеч қандай имтиёзлар ёки чеклашларга, айниқса мажбур қилишга йўл қўйиб бўлмайди. Ота-оналарнинг фарзандларини қайси тилда ўқитишни танлашларидаги ихтиёрийликдан воз кечиш миллий масалада демократик принципларнинг бузилишига олиб келган бўлур эди. Шунингдек, она тилига ҳаққоний меҳр-муҳаббат тил соҳасидаги шовинизмга айланиб кетишига йўл қўйиб бўлмайди. Ўз навбатида у ёки бу республика территориясида доимий яшовчи бошқа миллат вакилларининг маҳаллий миллат тилини ўрганишларини ҳар томонлама рағбатлантириш жуда зарур.

Партия бутун тарбиявий ишга руҳ бағишлаб, уни яхшилашга даъват қилиш билан чекланиб қолмаслиги, балки чинакамига йўл-йўриқ кўрсатиб, унинг сифатини оширишга ёрдам бериши лозим. Масала аниқ қилиб қўйилмоқда: партия ташкилотлари мактаб қандай ўқитаётгани учун ва айниқса у қандай тарбиялаётгани учун ҳамиша жавоб берадилар.

Сўнгра докладда партиянинг маориф соҳасида кадрларга оид ва ташкилий ишларини кучайтириш масалалари кўриб чиқилди.

Ўқитувчи, муаллим — ўрта ва олий мактабни қайта қуришда асосий фигурадир, деди Е. К. Лигачев. Аммо «ўқитувчи» деган юксак ном маданият, ахлоқ тушунчаларидан ажралмаган ҳолдагина ўз ҳақиқий моҳиятига эга бўлади. Худди ана шу маданият ва юксак ахлоқийлик педагогни шахсга айлантиради. Бундай шахс бўлмаса мактаб ҳам бўлмайди. Педагогнинг шахсий намунаси ёшларда уларнинг шундан кейинги бутун умри давомида из қолдиради.

Олий ва ўрта мактабни қайта қуришга педагоглар ҳал қилувчи ҳисса қўшишларини қайд қилиш билан бирга уларнинг орасидаги кўнгилсиз ҳодисаларнинг белгилари ҳақида ҳам гапирмасликнинг иложи йўқ. Кўп ҳолларда ўқитувчилар профессионал савиясининг пастлиги, ўз билимларини тўлдиришга унча қизиқмаётганлиги содир бўлаётир. Педагогика ишининг сифати учун талабчанликни ҳамма жойда кучайтириш, меҳнатга баҳо бериш ва унга ҳақ тўлашда текисчиликдан қатъий воз кечиш керак.

Муҳим вазифалардан бири — ўқитувчилар фаолиятида ижодий негизни мустаҳкамлаш, уларнинг ижтимоий активлигини қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантиришдир. Педагогика соҳасидаги ходимларни партия ички ва ташқи сиёсатига оид актуал масалаларнинг кенг доираси бўйича хабардор қилиб туриш партия, совет, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотлари учун қатъий қоида бўлиб қолиши зарур.

Давр ўқитувчига нисбатан юксак талаблар қўяётир. Аммо у ўқитувчи ҳақида жамоатчиликнинг кўпроқ ғамхўрлик қилишини ҳам талаб этаётир. Партия ўқитувчининг социал статусини кескин ошириш, унинг моддий-маиший аҳволини анча яхшилаш вазифасини қўяётир.

Партия комитетлари оилага, унинг болалар тарбияси, таълими ва хулқ-атвори учун масъулиятига ўз қарашларини ва ёндашишларини ўзгартиришлари лозим. Оила билан мактаб — табиий иттифоқчилар, тарбиянинг иккита қудратли қуйидир. Бу кучларни бирлаштириш ёш авлодни тарбиялаш проблемасини қўл жиҳатдан ҳал этиш демакдир. Партияда коммунистларнинг болалар тарбияси, мактабга ёрдам кўрсатиш соҳасидаги ишлари ҳақида мунтазам ҳисобот бериб туришлари нормага айланиб қолиши лозим.

Айни вақтда партия комитетлари, маҳаллий Советлар оилага доимо ёрдам беришлари керак: ота-оналарнинг педагогик маорифини ташкил этиш, аҳил, меҳнатсевар оилалар, меҳнат сулолалари обрўсини ошириш, уларнинг болаларини тарбиялаш соҳасидаги тажрибасини пропаганда қилиш зарур.

Айниқса аҳолиси кўп болали бўлган регионларнинг партия ташкилотлари, жамоатчилиги оилаларга мактабгача тарбия имкониятларидан тўлароқ фойдаланишларида кўмаклашишлари керак.

Ўқувчилар студентлар коллективларига сиёсий раҳбарлик билан боғлиқ барча ишларда партиянинг яхши ёрдамчилари бор. Шу муносабат билан докладчи мактаб ва олий ўқув юрти комсомоли, Бутуниттифоқ пионерлар ташкилоти ишига оид проблемалар ҳақида гапирди. У бир вақтлар партия раҳбарларининг болалар билан, ёшлар билан учрашувлари қоида бўлганлигини эслатиб ўтди. Ҳозир бу иш аҳён-аҳёндагина қилинаётир. Мазкур анъанани қайта тиклаш яхши иш бўлур эди. Раҳбар кадрлар онгига пионерлар, ўқувчилар ва студентлар билан доимо алоқада бўлиш зарурлигини сингдириш лозим.

Мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари, техникумларнинг кўпгина партия ташкилотлари ҳам кўпроқ эътибор берилишига, амалий, конкрет ёрдам кўрсатилишига муҳтождирлар. Ҳаётий воқелик шундаки, ҳар бир алоҳида олинган мактабнинг партия ташкилоти ҳамиша нисбатан кам сонли бўлади. Шу муносабат билан КПСС район, шаҳар комитетлари мактаб ҳаётига партиявий таъсир партия аъзолари бўлган ўқитувчиларнинг ўз куч-ғайратларидангина иборат бўлиб қолмай, балки таянч корхоналар, коммунист ота-оналарнинг ҳам куч-ғайратидан таркиб топиши керак. Район партия комитетлари ходимларининг ўзлари ҳам бу ишга кўпроқ ва асослироқ киришсалар ёмон бўлмайди.

Партиявий раҳбарликнинг энг муҳим йўналишларидан бири — ўқув юртлари раҳбар кадрларини, халқ маорифи ташкилотчиларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашдан иборат.

Бир қатор жойларда мактаб ва ҳунар-техника билим юртлари директорларининг алмаштирилиши йилига 20 процентга етади. Бу ерларда раҳбарларни синаш ва хатолар қилиш методи билан танлайдилар, кадрларнинг тез-тез алмаштириб турилиши ишни яхшилаш нинг сал бўлмаса бирданбир усули деб ҳисоблайдилар. Бу — зарарли адашишдир. Раҳбар кадрлар билан доимо иш олиб бориш, уларга ўргатиш зарур. Керак бўлганида уларга ёрдам бериш, кўмаклашиш, ишончли ўринбосарлар тайёрлаш, уларни амалий ишда синовдан ўтказиш лозим. Кадрларни уларга хос бўлмаган хўжалик фаолияти вазифаларидан озод қилиш, уларга аттестациядан ўтказиш, штат-молия интизоми, ходимларни моддий ва маънавий рағбатлантириш масалаларида кенгроқ ҳуқуқлар бериш зарур. Ўқув юртларининг партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари раҳбар составни шакллантиришнинг раҳбарларни сайлаш, уларни коллектив олдида вақти-вақти билан ҳисобот бериб туриши каби самарали омилини чинакамига ўзлаштириб олишлари керак.

Е. К. Лигачев докладининг охирида бундай деди.

Ҳозир КПСС Бутуниттифоқ XIX конференциясига амалий тайёргарлик бораётир. Партия комитетларининг бўлиб ўтган пленумлари ва раҳбар органларнинг ҳисоботлари тингланган йиғилишлар коммунистлар активлиги ўсиб бораётганлигини, улар партиянинг бутун фаолиятини қайта қуриш янги босқичидаги вазифалар билан мувофиқлаштиришга қатъий аҳд қилганликларини кўрсатди.

Халқ маорифи системамиз олдида турган мураккаб, кенг кўламли проблемаларни ҳал этиш зарурлиги ҳам ана шу вазифалар жумласига киради. КПСС таълим ва тарбия ишини тубдан яхшилаш, Совет мактабини энг илғор марраларга олиб чиқиш программасини биринчи ўринга қўяётир. Бу программани амалга ошириш — ғоят муҳим умумпартиявий, умумхалқ вазифасидир. **(Давомли қарсаклар).**

ЭНГ ОДАМИЙ ИНСОН

«Ильични ёд этиб» янги ҳужжатли фильмини яратувчилар ўз олдиларига коммунист ва инсон В. И. Ленин ҳақида, унинг юксак партиявийлиги ва принципиаллиги тўғрисида ҳикоя қилиш вазифасини қўйган эдилар. Бутуниттифоқ «Союзинформкино» бирлашмасида шу фильмнинг жамоатчилик кўриги бўлиб ўтди.

— Ленин мавзуига ҳар гал мурожаат қилганимда, унинг шахси мен учун кўп қиррали ва жозибадор кучга эга эканлигини тобора кўпроқ ҳис этар эдим, —дейди сценарий муаллифи ва картина режиссёри И. Бессарабов. — «Революционер бўлиш — мураккаб лавозим», «Октябрь хроникаси», «Ленин даъвати» каби фильмлар устида иш олиб борган кезларимдаёқ, Владимир Ильич энг одамий инсон сифатида гавдаланадиган лента яратиш тўғрисида орзу қилган эдим.

Ниҳоятда ҳаққоний ва самимий бўлган ана шундай картинани яратиш бир неча йил аввал мумкин эмас эди: бу картинада яқин-яқингача сир тутилган материаллар ва ҳужжатлар намойиш қилинган. Масалан, томошабинлар илк маротаба Халқ Комиссарлари Совети мажлисларини, Бутуниттифоқ Марказий Ижроия Комитетининг сессияларини, Коминтерн конгрессларини ифодалаган яхлит киноленталарни томоша қиладилар. Илгари улардан фақат лавҳалар эълон қилинган эди. Лентада Ленининг сафдошлари, дўст-биродарлари ва яқинларининггина эмас, унинг сиёсий мухолифлари эсдаликларидан ҳам кенг фойдаланилган.

Ҳужжатли фильмлар марказий студиясида яратилган бу картина экранларга чиқарилмоқда.

(ТАСС мухбири).
Москва.

• Бизнинг календарь

СЕРМАЗМУН УМР

(М. И. Ульянова туғилган куннинг 110 йиллигига)

18 февралда революцион ҳаракатнинг фаол иштирокчиси, Коммунистик партия ва Совет давлатининг таниқли арбоби, В. И. Ленининг дўсти ва доимий ёрдамчиси Мария Ильинична Ульянова (1878—1937) туғилган кунга 110 йил тўлади. Мария Ильинична ҳамиша большевистик матонат, марксизм-ленинизм ғояларига садоқат, ишчилар синфи ишига фидойилик намунаси бўлиб келди. Унинг эътиқоди Владимир Ильич таъсирида шакланиб камол топиб борди. Мария Ильинича акасидан ибрат олиб, ёшлик йилларидаёқ революцион ҳаракатга қўшилди. Партиянинг подпольедаги фаолиятида иштирок этди. Ленинча «Искра»нинг рус ташкилоти бюроси аъзоси ва унинг агенти бўлди. Маҳаллий партия комитетларига большевикларнинг чет элдаги маркази билан алоқани йўлга қўйишда катта ёрдам берди.

Уни бир неча бор ҳибсга олдилар, сургун қилдилар. Боз устига бир неча йил муҳожирликда яшади. Аммо булар профессионал революционернинг иродасини буколмади. Февраль революциясидан сўнг М. И. Ульянова ўн икки йил мобайнида «Правда» газетаси редакциясида масъулиятли ишни олиб борди. У ўз касби ҳақидаги анкета саволига, «Журналистман», деб жавоб қайтарганди. Ҳа, Мария Ильинична истеъдодли қалам эгаси, Ленин мактабига мансуб журналист эди. У совет матбуотини ривожлантириш учун кўп иш қилди. СССР Журналистлар союзи редакцияларда оммавий ишларни яхши йўлга қўйганлиги учун ҳар йили М. И. Ульянова номидаги мукофотни берар экан, бу билан у Мария Ильинична хотирасини яна бир карра эъзозлаган бўлади.

М. И. Ульянова СССР ва РСФСР Ишчи-деҳқон инспекцияси халқ комиссарликларининг шикоятлар бирлашган бюросини бошқарганида, партия ташкилотларининг омма билан алоқани мустаҳкамлашларини, оммаларнинг талаб-эҳтиёжларига сезгирлик билан муносабатда бўлишларини, меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига тез ва тўғри жавоб беришларини назорат қилиб борди.

Мария Ильинична умрининг сўнгги кунигача ўз партиявий ишини тарк этмади. М. И. Ульяновнинг номи Коммунистик партия ва мамлакат тарихида зарҳал ҳарфлар билан ёзилиб қолган. Унинг ҳаёти революция ишига чексиз садоқат билан хизмат қилиш, коммунизм ғалабаси йўлида илҳомбахш меҳнат қилиш намунасидир.

МУЛОҚОТГА УРИНИШ

Қрим татарлари вакилларининг Республика ишчи комиссиясида

Республика ишчи комиссиясида қрим татарларга мансуб меҳнаткашлар вакиллари, партия, уруш ва меҳнат ветеранлари билан учрашув бўлиб ўтди. Миллий масалани ҳал этиш йўллари тўғрисида манфаатдорлик билан ошкора гаплашиб олинди.

Республика ишчи комиссияси раисининг ўринбосари, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Советининг секретари О. Адаманов ахборот берди. Комиссия ташкил этилгандан буён ўтган етти ой давомида комиссияга 92 мингтадан ортиқ таклиф ва ариза тушди. Ана шу таклиф ва аризалар кўриб чиқилди, ўрганилди ва умумлаштирилди ҳамда уларнинг мазмуни қрим татарлар масаласи билан шуғулланувчи Давлат комиссиясига маълум қилинди. Ўзбекистонда истиқомат қилаётган қрим татарларнинг меҳнат, уй-жой-маиший ва миллий-маданий эҳтиёжларини янада тўлароқ қондиришга тааллуқли масалалар республиканинг партия ва совет органларида кўриб чиқилди.

Комиссия аъзолари ўз ишида республика ҳамда Иттифоқ партия ва совет органларининг қўллаб-қувватлашига ва хайрихоҳлигига таянмоқдалар. Биз ўзимизнинг миллий масаламиз адолатли ҳал этилишига астойдил интилишни сезиб турибмиз, деб таъкидлади ахборот берувчи. Бу борада ҳозирнинг ўзидаёқ силжишлар бор. Бизнинг маълумотларимизга кўра, шу кунгача Ўзбекистондаги ўзлаб қрим татар оилалари Қримга кўчиб бориб, у ерда пропискадан ўтдилар. Уларнинг кўпчилигига комиссия конкрет ёрдам берди.

«Ленин байрағы» газетасининг редактори Н. Умеров қрим татар халқининг маданий турмушини активлаштириш соҳасида нималар қилинаётганлиги тўғрисида гапириб берди. СССР Фанлар академиясида қрим татар тилида бир қанча дарсликлар, шу жумладан, алифбе яратишга киришилди. Қрим татар тилида умумий ҳажми 550 босма табоқдан иборат бир қанча нашрларни жадал чиқариш тўғрисида СССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг раҳбарияти билан ахдлашувга эришилди. Мактабларда қрим татар тилини ўқитишни яхшилашга тааллуқли қарорлар қабул қилинди. «Хайтарма» миллий ансамблининг Қримдаги дастлабки гастроллари муваффақиятли ўтди. «Ленин байрағы» газетаси газетхонларнинг таклифларини ҳисобга олиб, Қрим турмуши тўғрисидаги, қрим татарларнинг муаммолари ҳақидаги материалларни эълон қилишни кўпайтирмоқда.

Учрашувда ашаддий мухториятчилик кайфиятларини ифодаловчи шахслар — тошкентлик врач Ф. Аблямитов ва ўқитувчи Э. Фозилов иштирок этдилар. Улар қрим татарларнинг миллий манфаатлари камситиляпти, деган асоссиз баёнотлар билан чиқдилар, ўзлари ўртага қўйган масалалар муҳокама қилиниши ва улар юзасидан мунозаралар ўтказилишидан бош тортиб, мажлисдан намойишкорона чиқиб кетдилар. Учрашув қатнашчилари улар баёнотларининг мазмуни ва характерини қораладилар.

Афсуски, деди Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. Тоиров, халқимизнинг айрим вакиллари сиёсий етуклик ва иродани намоён этмай, Қрим автономияси дарҳол қайта тикланишини ультиматум тарзида талаб қилмоқдалар. Марказий ташаббускор группанинг аъзолари (улар ўзларини шундай деб атайдилар) ҳозирги кун реалликларига мос иш кўришни истамаяптилар. Улар қрим татарларнинг барча ҳуқуқлари тўла қайта тикланиши иқтисодий, социал ва сиёсий проблемаларнинг ғоят мураккаб комплексини ҳал этиш билан боғлиқ эканлигини, бу нарса мамлакатимиз бошқа халқларининг қонуний манфаатларини ҳисобга олиши зарурлигини ўжарлик билан тушунишни истамаяптилар. Бу кишилар шовқин-суронли митинглар ва намойишлар уюштиришга уринмоқдалар, Ғарбдаги, Советларга қарши кайфиятдаги оммавий ахборот органларига мадад сўраб мурожаат қилмоқдалар, ҳуллас маъмурият органларига тазйиқ ўтказишнинг номуносиб шакларидан фойдаланиб, носоғлом кайфиятни авж олдирмоқдалар. Бундай усуллар бизнинг масаламиз изчил ҳал этилишига халақит бермоқда. Бундай усуллар қрим татарларнинг манфаатларига ҳам, шунингдек, бутун совет халқининг манфаатларига ҳам зиддир. Бу ерда уруш ва меҳнат ветеранлари кўп. Биз ҳаммамиз социалистик Ватанимиз фаровонлиги йўлида ҳалол меҳнат қилаяпмиз, деб таъкидлади С. Тоиров. Мамлакатда амалга оширилаётган революцион қайта қуришда фаол қатнашишга интиляпмиз. Мен қатъий аминманки, партия билан, Совет давлати билан, мамлакатнинг барча халқлари билан биргаликдагина биз олдимизда турган муаммоларни ҳал этишимиз зарур ва ҳал эта оламиз.

Меҳнат ветерани С. Омеров, Улуғ Ватан урушининг қатнашчиси Х. Османовнинг, самарқандлик физик Р. Кадиевнинг, тошкентлик ўқитувчи Р. Гоженов ва бошқаларнинг нутқларида миллий васвасани авж олдириб, қрим татарларнинг онгсиз қисмини ҳуқуққа зид авантюристик ҳаракатларга итаяётган кишиларга қатъий зарба берайлик, деган даъват сўзлари янгради. Улар барча қрим татарларни бирлашишга, миллий масалани ҳал этишда партия ва давлат органлари билан амалий ҳамкорлик қилишга даъват этдилар.

Нотиқлар республика ва маҳаллий ишчи комиссияларини активлик етишмаётганлиги учун танқид қилдилар. Комиссияларнинг аъзолари меҳнат коллективлари ва қрим татарлар ғуж яшайдиган жойларда кам бўладилар, уларнинг ишлаб чиқариш ва жамоат ҳаёти масалаларини етарлича таҳлил этмайдилар, экстремист унсурларга актив зарба бермаяптилар, уларнинг гижгижлатувчи фаолиятлари ва иона йиғишларига тузук қаршилик кўрсатмаяптилар.

Матбуот шаънига жиддий таъна сўзлари айтилди. Газеталар экстремист деб аталмиш кишилар тўғрисида тез-тез фош этувчи материаллар бериб турибди-ю, лекин, масалан, ўша ишчи комиссияларининг фаолияти тўғрисида жуда оз ва мажҳул гаплар ёзмоқда.

Улуғ Ватан урушининг қатнашчиси, чирчиқлик товаршунос Л. Кичик Қизил Армия сафларида, партизан отрядлари ва подпольеда фашизмга қарши жанг қилган қрим татарларнинг сони тўғрисида аниқ маълумотлар ҳанузгача йиғилмагани ва эълон этилмагани тўғрисида алам билан гапирди. Социалистик Ватан учун ҳалок бўлган кўпгина қаҳрамонларнинг номлари ҳалигача маълум эмас. Шундай хотира китобини тузиш керак. Бу китоб ёшларни совет ватанпарварлиги ва интернационализм руҳида тарбияловчи қудратли восита бўлиб қолур эди.

Қайта қуриш даври кенг ва тўла ошкораликни тақозо этади, деб таъкидланди учрашувда. Ҳамма — ҳатто энг оғир ботадиган масалаларни ҳам очиқ муҳокама қилиш вазиятидагина уларни ҳал этиш учун замин яратилиши мумкин.

(ЎзТАГ).

Дунё воқеалари

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

НЬЮ-ЙОРК. БМТ Бош секретари Хавьер Перес де Куэльяр АҚШнинг БМТ марказий муассасалари тўғрисидаги битимга зид равишда Фаластин Озодлик ташкилотининг БМТ ҳузуридаги доимий кузатувчиси ваколатхонасини ёпиб қўйиш нияти муносабати билан БМТ Бош Ассамблеясига маълумотнома юборди. БМТ Бош секретари «Бош Ассамблеяни БМТ билан АҚШ ўртасида низо борлигидан хабардор қилишга мажбур бўлган босқич бошланғанлиги»ни уқтириб ўтди.

Маълумотномада таъкидланишича, Америка маъмурларининг Фаластин Озодлик ташкилотининг БМТ ҳузуридаги ваколатхонасини ёпиб қўйиш тўғрисидаги қарори Бош Ассамблея резолюциясига зиддир. «Фаластин Озодлик ташкилоти кузатувчиси ваколатхонасининг ходимлари мазкур резолюцияга биноан БМТга таклиф этилган шахслар ҳисобланади», «Қўшма Штатлар БМТ марказий муассасаларининг жойлашиши тўғрисидаги битимга мувофиқ Фаластин Озодлик ташкилоти ходимларининг Қўшма Штатларга келиши ва БМТдаги ўз расмий вазифаларини бажариш учун бу ерда бўлишига рухсат бериш мажбуриятини олган эди, — деб уқтирилади ҳужжатда.

●

ПАРИЖ. Франция парламентининг юқори палатаси — сенат ўнг партиялар ҳукумати ўртага қўйган ва мамлакатдаги сиёсий фаолиятни маблағ билан таъминлашга тааллуқли бир қанча қонун лойиҳаларини муҳокама қилишга киришди. Бу ҳужжатлар президент лавозимига ва Миллат мажлисига сайлов муносабати билан номзодларнинг сайловолди кампанияси муайян даражада чеклайди, шунингдек президент, бош министр, ҳукумат аъзолари, депутатлар ва йирик шаҳарлар мэрларининг даромадлари хусусида ошкоралик бўлишини кўзда тутади.

Ушбу қонун лойиҳалари Франциядаги буржуа сиёсий партияларининг шов-шувга сабаб бўлган туркум молиявий можаролари муносабати билан ўртага қўйилди.

(ТАСС).

«ЁПИҚ ЗОНА»ГА АЙЛАНТИРИЛДИ

ДАМАШҚ. (ТАСС). Исроил қўмондонлиги Сурияниг Исроил босиб олган Жўлан тепаликларидаги энг катта аҳоли пункти — Мажал-Шамс шаҳри атрофидаги «ёпиқ ҳарбий зона»га айлантирилган, деб эълон қилди.

Исроил бош министри Ицхак Шамир 1967 йилда босиб олинган территорияларни «араб қўшнилар билан тинчликка алмашишга ҳеч қачон розилик бўлмаслигини» айтган.

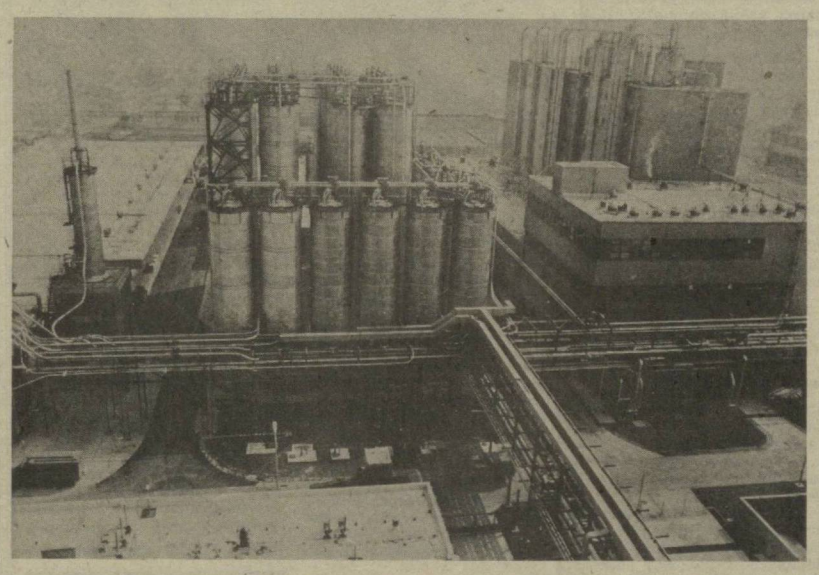

МУСТАҲКАМ ИТТИФОҚ

Бугун — Совет Иттифоқи ва Венгрия халқлари икки мамлакат ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Шартнома имзоланганлигининг 40 йиллигини нишонламоқдалар.

Совет ва венгер халқларининг дўстлиги замон синовидан ўтди, Венгрияни фашизмдан озод этиш учун жангларда ва социалистик қурилишнинг бунёдкорлик ишларида тобланди.

Ўтган йиллар давомида СССР ва ВХР ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорлик барча соҳаларда муваффақиятли ривожланди. Бу ҳамкорлик мақсадлар ва манфаатлари муштараклигига Варшава Шартномаси ташкилотида, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида фаол қатнашишга, КПСС ва ВСИП ўртасидаги қардошларча алоқаларга асосланган. М. С. Горбачев билан Я. Кадар учрашувлари мамлакатларимиз ҳар томонлама алоқаларини кенгайтириш ва чуқурлаштиришга катта ҳисса қўшмоқда.

Совет Иттифоқи Венгриянинг асосий ташқи иқтисодий шеригидир. Иқтисодий ҳамкорлик доирасида ВХРда юздан ортиқ саноат объекти бунёд этилди ёки қурилмоқда. Улар республика халқ хўжалигида муҳим ўринни эгаллаган. Пакш шаҳридаги атом электростанцияси ана шу самарали ҳамкорликнинг ёрқин мисолидир. СССР ва ВХРнинг 120 дан ортиқ корхона ва бирлашмаси ўртасида бевосита алоқалар ўрнатилган.

1948 йил Шартномасига асосланган мамлакатларимизнинг иттифоқи совет ва венгер халқларининг, бутун социалистик ҳамдўстлик манфаатларига хизмат қилмоқда.

Суратда: Ленинварош шаҳридаги Тисай химия комбинати.

МТИ — ТАСС фотоси.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Ўқитувчи» нашриёти қўйидаги китобларни ўзбек тилида чоп этди:

Авторлар коллективи. Абдулла Қаҳҳор. Ҳаёти ва ижоди. Альбом. 40 бет. Баҳоси 20 тийин.

Бу альбом ўқитувчилар, адабиёт тўгараги раҳбарлари, кутубхона ходимлари ҳамда пионер ташкилотларига ёрдам бериш учун тузилди. Ундаги материаллар ўрни билан адибнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига доир мавзуларни ўтишда ёрдамчи материал сифатида фойдаланилиши мумкин.

М. Усмонов. Ёшларнинг ахлоқ маданияти. 44 бет. Баҳоси 10 тийин.

Рисолада ёшларимиз ахлоқ маданиятининг ҳамма томонлари эмас, балки унинг асосий мазмуни ташкил этувчи меҳнатнинг тарбиявий роли, нутқ маданиятини тарбиялаш, ширинсуханлик, дўстлик, софдиллик ва ростгўйлик каби таркибий қисмлари конкрет маҳаллий фактлар асосида баён этилади.

Қ. Абдураҳмонов. Ишчи кадрлар тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш. 144 бет. Баҳоси 25 тийин.

Қўлланмада ишчиларнинг касб ва малака составидаги сифат кўрсаткичлари, ишчи кадрлар тайёрлашнинг форма ва методлари ҳамда уни такомиллаштириш йўллари ҳақида сўз юритилади.

• *Барҳаёт сиймолар*

САДОҚАТ

Инқилобчилар, янги ҳаёт курашчилари, Улуғ Ватан урушининг ғолиблари, меҳнат ветеранлари — Ватанимизнинг асл фидойи фарзандлари сиймосини ҳурмат билан ёдлаш, уларнинг ибратли фаолиятларини ёшларимиз онгига сингдириш анъанага айланиб бораётгани жуда мақбул, жуда зарур тарбия мактабидир.

Биринчилар қаторида пионер, биринчилар қаторида комсомол сафига кириб чиққан, 1928 йилдан КПСС аъзоси Йўлдош Қосимов республикамиз полиграфиясининг тўнғич ташкилотчиларидан бири, «Правда»чи деган фахрли номга муяссар бўлган бахтли инсон эди.

«Аврора» садолари янги ҳаёт тонги отганидан дарак берганида Йўлдош эндигина ўн ёшга тўлган эди. Катталар оғзидан «инқилоб», «доҳий Ленин» сўзларини кўп эшитарди-ю, ҳали буларнинг маъзини чақолмасди. Нималигини сўрайвериб отасининг бошини қотирарди. Худди шу кезларда уни Тошкентнинг Кўкча даҳасидаги эски мактабга ўқишга беришди. Аммо Йўлдош бу ерда ўқий олмади. Ҳадрада очилган янги услубдаги «Намуна» рус-тузем мактабига қатнай бошлади.

Илм олиш, ҳунар орттириш, рус мастеровойларидан машиналар сирини ўрганиш зарурлигига ақли етиб қолган Йўлдош маҳаллий миллат ёшларидан бир гуруҳи Москвага ўқиш ҳамда ҳунар ўрганиш учун юборилаётганидан хабар топди. Шу кундан бошлаб унинг фикрихаёли Москвага бориш иштиёқида бўлди. Ниҳоят, 1923 йили орзуси ушалди, ҳамюртлари сафида Москвага борди. Ўшанда тошкентлик йигитлардан қайси касбга хоҳишлари борлигини сўрашганда Йўлдош матбаачиликни танлади. Уни «Правда» нашриётининг «Рабочая газета» босмахонасига шогирдликка қабул қилишди. Айни пайтда совет меҳнат мактабида ҳам ўқий бошлади. 1924 йили шу мактабда ВЛКСМ сафига қабул қилинганини фахр билан эсларди. Унинг комсомолга ўтгани қанчалик қувончли бўлса, ўша йили январь ойида доҳиймиз Ленининг вафоти миллионлар қатори унинг ҳаётида ҳам энг қайғули воқеа бўлиб қолди. Ўша кунлардаги 35—40 даражали совуқда москвликлар, барча республикаларнинг вакиллари, тараққийпарвар инсоният вакиллари қатори халқлар доҳийси билан сўнгги дафъа видолашув маросимида қатнашар экан, ўспирин ўзбек комсомолининг қалбига доҳийнинг мўътабар васиятлари — ўқиш, ҳунар ўрганиш, халқ, эл хизматида ҳалол меҳнат қилишдек муқаддас даъватлари эзгу ният бўлиб бир умрга қалбига муҳрланиб қолганди. Мактаб комсомоллари ўзларининг биринчи ячейкаларини тузар эканлар ўзбекистонлик йигит— Йўлдошни ячейка секретари қилиб сайлайдилар. Бу унга билдирилган катта шараф эди.

Шу ўринда «Правда» нашриёти «Рабочая газета» босмахонаси комсомол ячейкаси томонидан И. Қосимовга берилган характеристикадан бир парчани келтирмоқчимиз: «1924 йилдан буён биз билан бир сафда бўлган даврида комсомол ячейкалари группа ташкилотчилари конкурсида ғолиб чиқди, биринчи ўрин ва биринчи мукофотга сазовор бўлди. Цех комсомол ячейкаси секретари меҳнат ва билим комиссиясининг раиси, завод комсомол ячейкаси бюро аъзоси, рационализаторлар бюросининг секретаридир. У нашриётдаги фаолияти даврида матонатли ватанпарвар сифатида оппортунистларга, оғмачиларга, социализм қуриш ишини орқага сурувчиларга шафқатсиз курашганлар сафида бўлди».

Комсомол уни ана шундай садоқатли қилиб тарбиялади, партия сафига муносиб большевик қилиб етиштирди.

Йўлдош ёшлигидан матбуотга қизиққанидан босмахонада завқ-шавқ билан ишлай бошлади, рус мутахассислари, полиграфчилар, печатниклар билан дўстлашди, улар кўмагида босмахона сирлари —китоб, газета, журналларни босиб чиқариш, безаш, муқовалаш, офсет босма машиналарини қунт билан ўрганади. Ҳам ўқиш, ҳам ишлаш осон эмасди. Шу важдан рафиқаси Меҳрихонни ҳам Москвага олиб келади. Меҳрихон ўзбек аёлларидан биринчи бўлиб «Красная мануфактура» ипак йигирув фабрикасига ишга киради. Шу тариқа икки ёш ўзбеклардан биринчи бўлиб Москвага бориб, ўқиб, ҳунар ўрганиб, ажойиб дўстлар орттириб, мутахассис бўлиб етишди.

Ёш Совет Ўзбекистони бундай кадрларга жуда муҳтож эди. Шу важдан ҳам ВКП(б) Марказий Комитети коммунист Йўлдош Қосимовни 1930 йили Тошкентга юборишни лозим кўрди.

Биз, ажойиб коммунист (ҳозир ҳаёт бўлганида саксон баҳорни кўрган бўларди), меҳрибон мураббий Йўлдош Қосимов таржимаи ҳолининг ана шу қисқагина — Москвада ўтган ўқиш, ҳунар ўрганиш даврини эслар эканмиз, бу давр шу кечакундузги ҳаётимизга нақадар ҳамоҳанг эканини кўрамиз. Минглаб ёш ўзбек йигит-қизларимизни мамлакатимизнинг йирик саноат шаҳарларига ўқиш, ҳунар ўрганишга юборар эканмиз, оқибат натижада қайта қуриш, жадаллаштириш, поклашишнинг асосий омилларидан бири-кадрлар тайёрлаш, интернационал дўстликни мустаҳкамлашдек муҳим ишни амалга оширамиз.

Республика полиграфия саноатининг қалдирғочларидан бири Йўлдош Қосимов полиграфия комбинати, босмахона, тош босма фабрикасини бунёд этишда, полиграфия саноатини ривожлантириш, кадрлар тайёрлаш, янги техникани ўрнатиш, созлаш, ишга туширишда катта ишлар қилди. У ҳақиқий коммунистга хос фазилатга эга раҳбар ҳам эди. Партия қаерга юборса, хоҳ оддий травильщик, хоҳ фабрика директори, хоҳ цех бошлиғи, хоҳ маҳсулот назоратчиси бўлсин— «лаббай» деб борар, сидқидилдан хизмат қиларди. Цинкография цехидан иш бошлаган Йўлдош Қосимов босмахона директорлигигача ўсиб етишди. Республика полиграфия саноати правлениесининг ҳамда матбуот ходимлари республика касаба союзларининг раиси лавозимида ишлади. Ҳаётининг охиригача шогирдлар тайёрлашга, полиграфия саноати кадрларини етиштиришга бой тажрибаси, бутун кучини сарфлади. Ундан таълим олиб, матбаачи бўлиб етишган миннатдор шогирдларини республикамиз босмахоналарида кўплаб учратиш мумкин.

Йўлдош Қосимов Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходимидек шарафли унвонга сазовор бўлди. Ибратли меҳнат фаолияти туфайли бир қатор медаллар соҳиби эди. У, айниқса, «Правда» газетаси чиқа бошлаганининг 50 йиллиги тантасасига ҳурматли меҳмон сифатида таклиф қилингани, бу юбилейда иштирок этиш насиб этганини фахр ва мамнуният билан гапирарди.

Партия ва ҳукуматимизнинг Улуғ Октябрь 70 йиллиги шарофати ўлароқ Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди, миллий полиграфия саноати учун кадрлар тайёрлаш жонкуяри, меҳнат ветерани Йўлдош Қосимовнинг порлоқ хотирасини абадийлаштиргани айни муддао бўлди. Байрам арафасида Тошкент қўчаларидан бири Йўлдош Қосимов номи билан аталди. Бу марҳамат, ҳеч шубҳасиз, миннатдор ёш матбаачиларни тарбиялашда бебаҳо намуна бўлғусидир.

Комил ЯШИН,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.
Раҳмат ФАЙЗИЙ,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

БОЛАЛАР ҲАҚИГА КЎЗ ОЛАЙТИРАСИЗМИ?

ЕКИ РЕСПУБЛИКАМИЗДАГИ АЙРИМ МАКТАБ-ИНТЕРНАТЛАРДА СУИИСТЕЪМОЛЛИКЛАР СОДИР БЎЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДА

Партия ва ҳукуматимиз болалар ҳақида тобора кўпроқ ғамхўрлик қилмоқда. Бу масалага оид қатор қарорлар қабул қилинди, тадбирлар белгиланмоқда. Бутуниттифоқ болалар фондининг ташкил этилиши, етим-есир ва ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилганларнинг фарзандлари тарбияланаётган болалар уйлари ва мактаб-интернатларнинг фаолияти яхшиланаётганлиги ана шулар жумласиндир. Биргина ўтган йили республика Маориф министрлиги йўли билан болалар уйлари ва мактаб-интернатларнинг тармоғини кенгайтириш учун 32 миллион сўм ажратилди.

Хўш, бу маблағлардан қандай фойдаланилмоқда? Наманган шаҳридаги 26-болалар уйи ва Хўжайли шаҳридаги 1-болалар уйи учун янги бинолар тикланди. Қўқон шаҳрида 28-болалар уйи учун ўқув корпуси ва Марғилон шаҳридаги 17-болалар уйи учун ётоқхона қуриб берилди. Бир қатор интернат муассасалари капитал ва жорий ремонт қилиниб, олтита болалар уйига автотранспорт ажратилди, кўпгина ташкилот ва корхоналар оталиқларидаги болалар уйлари ва мактаб-интернатларга ёрдамни кучайтирдилар.

Аммо қилинган ишлардан бу соҳада ҳали камчиликлар йўқ, деган хулоса чиқариб бўлмайди. Тарбияланувчилар учун моддий таъминот ва турар-жой шароити яхши эмас. Болалар учун ажратилган озиқ-овқатлардан ўғирлаш фактлари кўп учрамоқда.

Тошкентдаги 102-мактаб-интернатда пландаги 340 ўрнига 560 бола жойлаштирилган. Шунга ўхшаш аҳвол пойтахтдаги 35- ва 103-махсус мактаб-интернатларда ҳам учрамоқда. Кўпгина иморатлар ремонталаб, интернат муассасаларининг учдан бир қисмидан кўпроғи марказий канализацияга уланмаган, ички санузеллар, кир ювиш, қуритиш ва дазмоллаш учун зарур хоналар деярли йўқ. Андижон областидаги 17-махсус мактаб-интернатда ички водопровод йўқлиги сабабли тарбияланувчилар ҳатто қишда ҳам ҳовлида ювинишга мажбурдирлар.

Кўпгина интернат муассасаларида санитария-гигиена талаблари қўпол равишда бузилмоқда. Текширув ўтказилган куни Тошкентдаги 102- ва 103-, Самарқанддаги 55- ва 62-мактаб-интернатлар, Сирдарё областидаги 27-болалар уйи антисанитария ҳолатида эканлиги аниқланди.

Айрим болалар уйлари ва мактаб-интернатлар инвентарлар, мебель, устки кийим ва пойабзал билан етарлича таъминланмаган. Хусусан, Андижон областидаги 14- ва 31-мактаб-интернатларда, Самарқанд областидаги айрим интернат муассасаларида ана шундай ҳол кўзга ташланади.

Тарбияланувчиларни овқатлантириш масаласи энг муҳим масалалардан биридир. Республика Маориф министрлигига қарашли интернат муассасаларига ана шу мақсад учун ҳар йили ўртача 7-7,5 миллион сўм маблағ ажратиб келинмоқда. Ҳолбуки, бу маблағлардан оқилона фойдаланиш ҳақида кам қайғурилаётир.

Мисолларга эътибор қилинг. Сирдарё областидаги 71-мактаб-интернатда тарбияланувчи 180 та бола учун маҳаллий савдо ташкилоти — Сирдарё район матлубот жамиятидан ўтган йилнинг тўққиз ойида нормага нисбатан икки баравар кам гўшт, 404 килограмм кам сариёғ берилган. Сут, сабзавот ва ҳўл мевалар белгиланганидан 50—60 процент кам олинган. Самарқанд шаҳридаги 10-болалар уйида тарбияланувчилар учун сузма, пишлоқ танқис бўлиб турибди. Тошкентдаги 4-мактаб-интернатда тарбияланувчиларнинг овқат рационида сут-қатиқ ва тухум маҳсулотлари кам. Гурлан районидаги 95-мактаб-интернатда тарбияланувчиларга белгиланганидан кам сабзавот, ҳўл мева, тухум берилаётганлиги район матлубот жамияти ходимларини ортиқча ташвишга солаётгани йўқ.

Андижон область Пахтаобод районидаги 31-мактаб-интернатда ўтказилган текшириш чоғида нохуш ҳол аниқланди. Интернатнинг омборида 117 сўмлик ўн етти хил озиқ-овқат маҳсулотлари яшириб қўйилган. Сирдарё областидаги 27-болалар уйи ошпази И. Жўрабоев эса нонушта учун ажратилган 5 килограмм конфетни «тежаб» қолган. Спорт йўналишидаги республика мактаб-интернатининг Чирчиқ шаҳридаги филиалида гўштсиз шўрвага гўшт солинди деб, чой берилмай чой ичилди, деб, расмийлаштириш ҳоллари учраётганига нима дейсиз?

Бир қатор интернат муассасаларида овқат тайёрлаш устидан назорат бўшаштириб юборилганлиги аниқланди. Унинг сифати ва калорийси паст, тайёр овқатлар текшириб кўрилганда бу кўрсаткичлар 28 процентдан 60 процентгача пасайтириб юборилганлиги маълум бўлди. Бундай фактлар аввало, Тошкент шаҳридаги 22-болалар уйи, 103-мактаб-интернат, кўзи ожиз болалар мактаб интернати ва Сирдарё областидаги 71-мактаб-интернатга ҳам хосдир.

Айрим интернат муассасаларида социалистик мулкни авайлаб асралишига тегишлича эътибор берилмаётир. Андижон областидаги 14- ва 31-мактаб-интернатларда текшириш ўтказиш пайтида жами қиймати 1,5 минг сўмлик иккита телевизор, битта кондиционер, 2 та радиола ва аккордионнинг ўрнида йўқлиги маълум бўлди. «Сигнал» магнитафони эса бухгалтернинг уйига «командировка» қилинган.

Маориф ташкилотларида ўқув-тарбия ишлари қайта-қайта кўриб чиқилишига қарамай, мактаб-интернатларда ўқитувчилар етишмаётир, гоҳо, малакасиз мутахассислардан фойдаланилаётир. Андижон область, Ленин районидаги 14-махсус мактаб-интернати тарбиячиларидан 16 таси тегишли маълумотга эга эмас. Дефектолог ўқитувчилар танқис. Шу областнинг Марҳамат шаҳридаги 3-болалар уйи тарбиячиларининг ҳар учтадан биттаси махсус маълумотга эга эмас. Сирдарё областидаги 71-махсус болалар интернатида турли дарсликлар етишмайди.

Айниқса, айрим шаҳар ва район соғлиқни сақлаш ва маориф органлари болалар уйлари ва мактаб-интернатларда тарбияланувчиларнинг соғлиғини сақлаш ҳақида керагича қайғурмаётирлар. Диспансер группасига кирувчи болаларни кузатиб туриш ва уларни соғломлаштириш ишлари бўшаштириб юборилган. Тошкентдаги 103-махсус мактаб-интернатда болалар чуқур медицина кўригидан ўтиши яхши йўлга қўйилмаган. Сирдарё областидаги 27-болалар уйида беш йил мобайнида врач лавозими бўшлигича қолиб келганлигига таажжубланмай илож йўқ. Болаларни мактаб-интернатларга қабул қилиш қоидалари бот-бот бузилиб турибди.

Болалар тарбияси эртанги кунимиз ҳақида қайғуриш демакдир. Бу жойлардаги маориф органлари болалар уйлари ва мактаб-интернатларнинг фаолияти устидан назоратни кучайтиришни тақозо этади. Болалар уйлари ва мактаб-интернатларнинг ишидаги нуқсонларнинг бартараф этиш учун партия ва совет ташкилотлари ҳам таъсир кучини оширишлари керак бўлади.

Т. ХОНХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг бўлим мудири.

• *Янги шеърлар*

Бахтли даврон

Куйлагайман, бахтни мамнун, бахтли даврон ичра мен,
Бу ажаб жаннат мисоли боғи бўстон ичра мен.

Қайга мен қўйсам қадамни изларимдан унди гул,
Қолмадим ғам ичра танҳо, ёлғиз армон ичра мен.

Олиму фозил элимга ер юзи таҳсин ўқир,
Ақлу фикрим бирла учдим сирли осмон ичра мен.

Давримиз равшан эрур ул инқилоб ёғдусидан,
Сақлагайман инқилобнинг шуҳратин жон ичра мен.

Орифо бу гул ҳаётнинг шавқини назм айладим,
Ҳисларимни жойлаб аста шеъри достон ичра мен.

Қор ёғса

Ювар ёмғир, чаманларга
Фалакдан чанг, ғубор ёғса,
Мисли ёмғир илиқ сўзлар
Майли лайли наҳор ёғса.

Совутма ҳеч сўзларингни...
Баланд тоғлар муз қоридай.
Эриб кетмас экан, дўстлар,
Агар кўнгилга қор ёғса...

Ориф ОДИЛХОНОВ.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ҚИШКИ ОЛИМПИАДА:

МАҲОРАТ КЎРИГИ

Канаданинг Калгари шаҳарида ўтказилаётган Қишки Олимпиада мусобақалари жаҳоннинг энг кучли спортчилари учун маҳорат кўригига айланмоқда. Спортнинг ўн тури бўйича ўтказилаётган баҳсларда СССР терма командаси вакиллари муваффақият қозониш ва совриндор бўлишга ҳаракат қилишмоқда. Жумладан, чанғичиларимизнинг аёллар ва йигитлар баҳсида ҳам мукофотли ўринларни олишлари эътиборга лойиқ бўлди. 10 километрли пойгада чанғичи қизларимиз Олимпиаданинг олтин ва кумуш медалларини қўлга киритишган бўлса, йигитлар 30 километрга ўтказилган пойгада шундай мукофотларга сазовор бўлиб, мутахассисларни ҳайратда қолдиридилар.

Хоккейчиларимиз ҳам ўз группаларида пешқадамлик қилишмоқда. Чана учиш баҳсида эса совет спортчиси Юрий Харченко ғолиблик супасининг учинчи поғонасига кўтарилди. Фигурали учиш усталарининг ҳар бир чиқиши ўзига хос нафосат байрамига айланмоқда. Екатерина Гордеева билан Сергей Греньков, Елена Вавилова билан Олег Васильев қисқа программали чиқишларидан кейин биринчи ва иккинчи ўринларни эгаллаб туришибди. Мамлакатимиз олимпиадачилари умумкоманда ҳисобида пешқадамликни бой бермасликка уринмоқдалар.

СУРАТДА: 10 километрга ўтказилган чанғи пойгасида ғалаба қозонган вильнюслик Олимпиада чемпиони Вида Венцене.

Рейтер—ТАСС телефотоси.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетининг

БАДИИЙ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ВАКАНТ ЎРИНЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

МАҚОМ АНСАМБЛИГА: балетмейстер (1 ўрин), раққосалар (7), танбурчи (1), қашқар рубоби чолғувчиси (1), дуторчи (1), найчи (1), қўшиқчи қизлар (2), эркак овози (1).

ХАЛҚ ЧОЛҒУ ОРКЕСТРИГА: флейта пикалочи (1 ўрин), гобойчи (1), танбурчи (1), дутор — басчи (1), ғижжакчи (3), ғижжак — басчи (1).

ДУТОРЧИ ҚИЗЛАР АНСАМБЛИГА: хонанда қизлар учун (2 ўрин).

«БУЛБУЛЧА» БОЛАЛАР ХОРИГА: рақсга ўргатувчи — балетмейстер учун (1 ўрин), қашқар рубоби чолғувчисига (1).

РЕСПУБЛИКАДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ХОР КОЛЛЕКТИВИГА: қўшиқчи қизлар (3 ўрин), эркак овозлар (7).

Конкурсда иштирок этувчилар — кенг диапозонли, кучли овозга эга бўлиши билан бирга ҳар бир жанр хусусиятларини таҳлил эта билишлари ҳам лозим.

Конкурсда қатнашишни истаганлар Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети конкурс комиссияларига қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: конкурс комиссиясига ариза, кадрлар бўлимига шахсий варақа, 4х6 см. ҳажмдаги фотосурат, махсус бланкада таржимаи ҳол, хизмат жойидан ташкилот раҳбарининг имзоси чекилган характеристика, профессионал билими ҳақидаги ҳужжатдан нусха, маош ҳамда тарификацион категорияси ҳақида маълумот, 9х12 см. ҳажмдаги иккита фотосурат, сўнгги уч-беш йил ичида магнит лентасига ёзилиб, ижодий ташкилотлар тасдиғидан ўтган музикали ёзувлар, саҳналаштирилган рақслар.

Ҳужжатларни: 70047, Тошкент, Хоразм кўчаси, 49-уйга жўнатиш керак.

КОНВЕРТ УСТИГА

«МАҚОМ» конкурс комиссиясига;
Халқ чолғу оркестри конкурс комиссиясига;
Дуторчи қизлар ансамбли конкурс комиссиясига;
«Булбулча» болалар хори конкурс комиссиясига;
Республикада хизмат кўрсатган хор коллективининг конкурс комиссиясига деб ёзиб жўнатинг.

Конкурс муддати — 1 мартгача.

Конкурсдан ўтган кишиларга тарификация системаси асосида ойлик маош белгиланади.

Конкурс комиссиялари ҳар куни соат 14.00 дан 16.00 гача ишлайди.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

Н. А. СЕМАШКО НОМИДАГИ КУРОРТОЛОГИЯ ВА ФИЗИОТЕРАПИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

бўлимлар бўйича ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

раҳбарлар (медицина фанлари доктори, кандидатлари);

Клиника-лаборатория диагностикаси группаси билан бирга нафас олиш органлари касалликларини даволашнинг жисмоний методлари, нейрофизиология группаси билан бирга болалар неврологияси;

катта илмий ходимлар (медицина фанлари кандидатлари);

жисмоний омиллар таъсири механизмини ўрганиш группаси билан бирга юрак-қон томир касалликларини даволашнинг жисмоний методлари, клиника-лаборатория диагностикаси группаси билан бирга нафас олиш органлари касалликларини даволашнинг жисмоний методлари (2), клиник иммунология группаси билан бирга сурункали гепатитларни даволашнинг жисмоний методлари, нейрофизиология группаси билан бирга болалар неврологияси, климатология группаси билан бирга курорт ресурсларини излаш ва уларни ўрганиш;

кичик илмий ходимлар: жисмоний омиллар таъсири механизмини ўрганиш группаси билан бирга юрак-қон томир касалликларини даволашнинг жисмоний методлари (4), бальнеофизиотерапия ва болалар физиотерапияси группаси билан бирга таянч-ҳаракатланиш аппарати касалликларини даволашнинг жисмоний методлари, клиника-лаборатория диагностикаси группаси билан бирга нафас олиш органларини даволашнинг жисмоний методлари (2), клиник иммунология группаси билан бирга сурункали гепатитларни даволашнинг жисмоний методлари (2), нерв системаси касалликларини даволашнинг жисмоний методлари (2), нейрофизиология группаси билан бирга болалар неврологияси (2).

КОНКУРС МУДДАТИ — 6 МАРТГАЧА.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 700084, Тошкент шаҳри, Хуршид кўчаси, 4-уй. Телефонлар: 34-22-60, 34-14-02.

ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИНИНГ

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ

дори-дармонлар технологияси ва фармацевтика химияси ихтисослари бўйича

МАҚСАДЛИ АСПИРАНТУРАГА

(Москва шаҳри, Харьков шаҳри)

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ҳужжатлар — 1988 йил 10 мартгача қабул қилинади.

Адрес: Тошкент шаҳри, 15-алоқа бўлими, Космонавтлар проспекти, 45-уй.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Ўзбекбирлашув»нинг маданий моллар бўйича республика улгуржи савдо базаси

ТУГАТИЛДИ

Даъволар база томонидан эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қуйидаги адресда қабул қилинади: 700048, Тошкент шаҳри, Боткин кўчаси, 3-проезд, 95-уй.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 18/II да **Оловли фаришта**, 19/II да **Тўмарис**.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 18/II да **Истамбул фожиаси**, 19/II да **Қутлуғ қон**.

«Узторцветмет» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи бирлашманинг Сирдарё область бўйича вакили Ғ. Собировга онаси **Иноят ЮСУПОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ЎЗБЕК ҚЎҒИРЧОҚ ТЕАТРИ ҲИНДИСТОНДА

ДЕҲЛИ, 16 февраль. (ТАСС). Ўзбекистон ССР қўғирчоқ театрининг Ҳиндистон пойтахтидаги чиқишлари «Фотиманинг саргузаштлари» ҳамда «Сенини, Бўри, шошмай тур» деган иккита ажойиб спектакль билан бошланди. Қўғирчоқбоз артистлар Ҳиндистонда ўтказилаётган СССР фестивалининг иккинчи босқичи доирасидаги маданий ҳамкорлик программасига мувофиқ бу ерга келдилар.

Деҳлидаги энг катта залларнинг бири одамлар билан лиқ тўлган. Ўзбек артистлари санъатини кўриш учун бу ерга келганлар кўплигидан жой ҳам етишмай қолди.

«Очиғини айтсам, совет артистларининг спектаклини кўргач, қайси биримиз кўпроқ маза қилганимизни қизим билан баҳслашаман, деб ўйламаган эдим, — дейди деҳлилик хизматчи Мунеш Тули. — Спектакль қаҳрамонлари ўзининг кўтаринки руҳи билан томошабинларни мафтун этади, улар билан биргаликда қайғуришга ва қувонишга мажбур қилади. Эртак қаҳрамонлари — қўғирчоқлар буни «уддалаган», болаларни ишонтира олган эканлар, унда биз катталар совет артистларининг маҳоратига муносиб баҳо берамиз».

Ўзбекистон ССР қўғирчоқ театри Уттар-Прадеш штатида жойлашган Лакхнау, Варанаси, Оллоҳобод, Бихар штатидаги Патна ва Ғарбий Бенгалиянинг Калькутта шаҳарларида ҳинд томошабинлари билан учрашадилар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мультфильмлар. 9.35 — Ҳайвонот оламида. 10.35 — Фидойи шахслар. 11.20 — Янгиликлар. 11.30 — XV қишки олимпиада ўйинлари. 15.15 — Ҳужжатли фильм. 15.45 — Мультфильм. 16.05 — Ҳужжатли фильм. 16.25 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 17.10 — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. 17.55 — Дунё воқеалари. 18.15 — XV қишки олимпиада ўйинлари. 21.15 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.05 — Достоевский ҳаётидан йигирма олти кун. Бадиий фильм. 23.25 — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — А. М. Горький. «Лочин ҳақида қўшиқ», «Бўрон қуши ҳақида қўшиқ». 10.05 — Испан тили. 11.05 — Илмий-оммабоп фильмлар. 11.35 — Оилавий турмуш этикаси ва психологияси. 12.05 — Испан тили. 13.05 — «Кузда ҳам кўклам бўлади». Бадиий фильм. 15.10—

• *Тингланг, томоша қилинг*

Янгиликлар. 15.20 — «Истеъдод». Бадиий фильм, 3-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Поэзия. 19.20 — Мультфильм. 19.30 — Саёҳатчилар клуби. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Озарбайжон ССР халқ артисти Ф. Қосимова куйлайди. 21.00 — Ритмик гимнастика. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Ҳарбий ватанпарварлик ўйини. 23.30 —

18 ФЕВРАЛЬ, ПАЙШАНБА

XV қишки олимпиада ўйинлари. 01.20 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.00 — «Ассалому алайкум». 16.45 — Болалар учун фильмлар. 17.30 — Ўзбек совет адабиёти. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Ўсмирлар учун кўрсатув. 19.00 — Ижод саҳифалари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Социалистик қонунчилик ва демократия. 20.15 — «ШНО». Бадиий фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз флотининг 70 йиллигига. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Оламга саёҳат. 23.15 — Ижодий учрашувлар.

УзТВ-II. 19.35 — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. 20.25 — «Жиноят». Бадиий фильм, 2-фильм. 21.30 — Время. Фрунзе. 22.05 — «Омон қолишга ҳаракат қил». Бадиий фильм.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Кўнгил таронаси. 9.30 — «Сабо» ансамбли ижро этади. 9.45 — Советлар ва қайта қуриш. 12.10 — Ишчинома. 12.30 «Негатив». Ҳикоя. 13.00 — Машъал. 13.30 — «Гая» ансамбли ижро этади. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Сеҳрли оҳанглар оламида. 16.00 — Амур радиосининг эшиттириши. 16.30 — Лирик концерт. 18.15 — Совет Иттифоқи билан Венгрия Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Шартнома имзоланганлигининг 40 йиллигига. 18.30— Концерт. 19.20 — Юность Узбекистана. 19.50 — Халқаро кундалик. 20.15 — Музика: муаммолар, муҳокамалар, танқид. 21.10 — Элга хизмат — олий ҳиммат. 21.30— Чорвадорлар учун концерт. 22.45 — XV қишки олимпиада ўйинларида. 23.00 — Оқшом тўлқинларида.

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

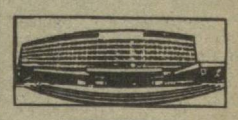

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.

Р. — 06546. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. — 41. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12